

PACHETUL DE TRAINING

„Mass-media și drepturile copilului”

Pachetul de training a fost elaborat în cadrul proiectului „Consolidarea capacității jurnaliștilor de pe malul stâng al Nistrului de a reflecta activ și etic drepturile copilului”, realizat de Asociația Presei Independente (API) în cadrul Programului comun al ONU „Consolidarea drepturilor omului pe ambele maluri ale Nistrului”, cu suportul financiar al Suediei.

Opiniile autorilor API, prezentate în pachetul de training, nu neapărat coincid cu opinia Reprezentanței ONU în Republica Moldova și a Ambasadei Suediei în Republica Moldova.

PACHETUL DE TRAINING

„Mass-media și drepturile copilului”

Autori:

Ion Bunduchi
Aneta Gonța

Cuprins

Agenda trainingului, ziua I	5
Agenda trainingului, ziua II	7
Conținutul/desfășurătorul trainingului	9
ANEXE	
Anexa 1. Chestionarul nr. 1 de evaluare a cunoștințelor participanților	47
Anexa 2. Sesiunea II PLIANT 1. „Copilul are drepturi”	50
Anexa 3. Sesiunea II PLIANT 2. „Informația cu impact negativ asupra copiilor”	53
Anexa 4. Exercițiul 1. Sesiunea III. Evaluarea calității și a corectitudinii juridice a două subiecte jurnalistice	57
Anexa 5. Sesiunea V. PLIANT 3. „Copiii: eventuale întrebări pentru interviuri”	69
Anexa 6. Sesiunea VI. PLIANT 4. „Copiii: teme și aspecte tematice pentru jurnaliști”	72
Anexa 7. Chestionarul nr. 2 de evaluare a condițiilor de desfășurare a trainingului, a agendei și trainerului/trainerei	77
Bibliografie	78
Materiale distributive	79

Agenda trainingului

ZIUA I	
9.00 – 9.30	<p>Deschiderea trainingului</p> <p>Prezentarea trainerului/trainerei și a participanților/participanțelor.</p> <p>Prezentarea generală a scopului, obiectivelor și structurii instruirii.</p> <p><i>Distribuirea și completarea chestionarului de evaluare a cunoștințelor participanților/participanțelor la începutul trainingului.</i></p>
9.30 – 11.00	<p>Sesiunea I. Copilul are drepturi. Legislație internațională</p> <p>Prezentarea cadrului juridic internațional de referință, cu accent pe Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (UNCRC), inclusiv:</p> <ul style="list-style-type: none">• Drepturile copilului consacrate de cadrul juridic internațional și înțelegerea acestora;• Mass-media și drepturile copilului. Ce este interesul superior al copilului? În ce constă dreptul copilului de a-și păstra identitatea, dreptul copilului la protecția imaginii și a vieții sale private? Care alte drepturi ale copilului sunt garantate la nivel internațional? <p><i>Completarea listei de drepturi consacrate în legislația internațională.</i></p>
11.00 – 11.30	<p>Pauză de cafea</p>
11.30 – 12.15	<p>Sesiunea II. Copilul are drepturi. Legislația națională</p> <p>Listarea, în comun, a cadrului juridic național de referință.</p> <p>Prezentarea aspectelor relevante din legislația națională, cu accent pe:</p> <ul style="list-style-type: none">• Clasificarea legală a informației cu impact negativ asupra copiilor,• Categoriile de informații interzise spre difuzare,• Condiții legale de difuzare a unor categorii de informații în scopul protejării copiilor.

12.15 – 13.30	<p>Exercițiul 1: Lucru în grup: planificarea unui subiect jurnalistic despre copii.</p> <p>Prezentarea rezultatelor pe echipe.</p> <p>Analiză colectivă.</p> <p>Concluzii și recomandări.</p>
13.30 – 14.30	Pauză de prânz
14.30 – 14.45	Exercițiu de revigorare
14.45 – 15.20	<p>Sesiunea III. Practici bune și practici rele de mediatizare a vocii copiilor</p> <p>Prezentarea unor exemple de bune practici.</p>
15.20 – 16.00	<p>Exercițiul 1. Lucru în grup: evaluarea calității și a corectitudinii juridice a două subiecte jurnalistiche.</p> <p>Prezentarea evaluărilor pe echipe.</p> <p>Analiză colectivă.</p> <p>Concluzii și recomandări.</p>
16.00 – 16.30	Pauză de cafea
16.30 – 17.00	<p>Tur de masă: trei lucruri pe care le-a reținut fiecare după prima zi de training.</p> <p>Generalizări la finalul zilei.</p> <p>Încheierea primei zile de training.</p>

ZIUA II	
9.00 – 9.10	Introducere Prezentarea obiectivelor celei de-a doua zile de training.
9.10 – 9.50	Sesiunea IV. Cerințe etice/deontologice generale pentru reflectarea copilului în mass-media Prezentarea documentelor internaționale și naționale de referință, inclusiv: <ul style="list-style-type: none">• Recomandările și principiile cu privire la relatarea despre copii, formulate de Federația Internațională a Jurnaliștilor;• Ghidul Rețelei Europene de Comunicare despre Sănătate pentru corespondenții specializați în domeniul sănătății;• Principiile etice ale UNICEF;• Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova;• Codul de conduită al radiodifuzorului din Republica Moldova;• Ghidul de Stil cu norme etice pentru jurnaliști;• Mass-media și drepturile copilului. O resursă pentru jurnaliști scrisă de jurnaliști etc.
9.50 – 10.30	Exercițiul 1. Lucru în grup: elaborarea a zece „reguli de aur” privind relatările despre copii. Prezentarea pe echipe a rezultatelor. Compilarea regulilor comune relevante. Completarea setului de reguli. Redactarea și recomandarea unui set comun de reguli.
10.30 – 11.00	Pauză de cafea
11.00 – 12.00	Sesiunea V. Rigori etice/deontologice privind interviuarea copiilor Prezentarea rigorilor speciale și specifice pentru interviuarea copiilor.
12.00 – 13.00	Exercițiul 1. Lucru în grup: elaborarea întrebărilor-cheie pentru interviul cu un copil, în funcție de vârsta acestuia. Prezentarea rezultatelor. Analiză colectivă. Concluzii și recomandări.

13.00 – 14.00	Pauză de prânz
14.00 – 14.20	Exercițiu de revigorare
14.20 – 16.00	<p>Sesiunea VI. Să relatăm despre copii în mass-media!</p> <p>Temele despre copii abordate mai des și cele trecute cu vederea. Recomandări tematice.</p> <p>Exercițiul 1. Lucru în grup. Evaluarea reciprocă a materialelor jurnalistice elaborate de participanți/participante.</p> <p>Prezentarea rezultatelor.</p> <p>Analiză colectivă.</p> <p>Concluzii și recomandări.</p>
16.00 – 16.30	Pauză de cafea
16.30 – 17.00	<p>Sesiune de final</p> <p>Discuții, generalizări, concluzii și recomandări finale.</p> <p>Evaluarea cunoștințelor participanților/participantelor la finele trainingului.</p> <p>Evaluarea trainerului/trainerei, agendei și condițiilor de desfășurare a trainingului.</p> <p>Distribuirea și completarea chestionarelor de evaluare.</p> <p>Încheierea trainingului.</p>

Conținutul/desfășurătorul trainingului

ZIUA I		
ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
<p>Deschiderea trainingului.</p> <p>9.00 – 9.30</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cuvânt de salut din partea organizatorilor. • Prezentarea trainerului/trainerei și a participanților/participanțelor (participanții/participanțele se prezintă: nume, redacția, experiența profesională, experiență în reflectarea tematicii despre copii). • Prezentarea generală a scopului, obiectivelor și structurii instruirii. • Distribuirea și completarea chestionarului de evaluare a cunoștințelor participanților/participanțelor la începutul trainingului. 	<p>Anexa 1.</p> <p>Chestionarul nr. 1 de evaluare a cunoștințelor la începutul trainingului</p>
<p>Sesiunea I.</p> <p>Copilul are drepturi. Legislație internațională</p> <p>9.20 – 9.30</p>	<p>Bliț-întrebare pentru participanți și participante:</p> <p>Ce drepturi au copiii?</p> <p>(metoda „ciorchinelui”: răspunsurile – fixate pe flip chart paper)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Republica Moldova a ratificat Convenția la 12 decembrie 1990 și acest document internațional este în vigoare pentru țara noastră din 25 februarie 1993. • 20 noiembrie – este Ziua Internațională a Drepturilor Copilului, marcată în peste 180 de țări ONU. <p>Scurt istoric</p> <p>Ideea elaborării unui document internațional care să cuprindă drepturile copilului îi aparține lui Eglantyne Jebb (1876-1928), care a fondat prima organizație Salvați Copiii în 1919, la Londra. Motiv: consecințele Primului Război Mondial și ale Revoluției Bolșevice din Rusia (mii de copii mureau zilnic din cauza bolilor și a foametei în toate țările Europei). Scop: a crea o organizație internațională în măsură să intervină și în zonele unde protecția copilului nu era</p>	<p>Flip chart paper</p> <p>Laptop</p> <p>Internet</p> <p>Ecran</p> <p>Prezentare ppt. „Legislație internațională”</p>

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>aplicată, iar conceptul de drepturile copilului era inexistent. Programele dezvoltate în acea vreme urmăreau în special combaterea foametei și asigurarea asistenței medicale copiilor. Eglantyne Jebb a conceput și a promovat adoptarea, în 1924, de către Liga Națiunilor (astăzi, Organizația Națiunilor Unite), la Geneva, a Declarației Drepturilor Copilului, primul document internațional prin care comunitatea internațională a afirmat urgența protecției copiilor împotriva abuzurilor și neglijenței, cerând statelor membre să-și asume responsabilitatea și să aloce resurse în acest sens. Declarația nu a avut putere executorie în dreptul internațional.</p> <p>În 1959 UNICEF a emis Declarația Drepturilor Copilului, o formă extinsă a Declarației de la Geneva. Declarațiile din 1924 și din 1959 reprezintă sursele de inspirație folosite la redactarea Convenției Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului din 1989.</p> <p>Cele patru principii de bază ale Convenției: non-discriminarea; devotamentul față de interesul superior al copilului; dreptul la viață, supraviețuire și dezvoltare; respectul pentru punctele de vedere ale copilului.</p> <p>Convenția OIM nr. 182 din 17 iunie 1999 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor</p> <ul style="list-style-type: none"> • În vigoare de la 19 noiembrie 2000. • Convenția a fost ratificată de toate cele 187 de state-membre OIM. • Republica Moldova a ratificat Convenția în februarie 2002. <p>Noțiuni/sintagme de explicat</p> <p>Interesul superior al copilului:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Omenirea datorează copilului ce-i mai bun din ceea ce poate oferi”. (<i>Declarația drepturilor copilului adoptată de Liga Națiunilor în 1924</i>). • „Copilul se va bucura de o protecție specială și i se vor oferi facilități prin lege și prin mijloace menite să-i asigure o dezvoltare fizică, mentală, spirituală și socială normale, în condițiile 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>libertății și demnității. În adoptarea legilor necesare realizării acestui scop se va avea în vedere interesul superior al copilului”. (<i>Declarația drepturilor copilului adoptată în 1959 de Adunarea Generală a Națiunilor Unite</i>).</p> <ul style="list-style-type: none"> • „În toate problemele referitoare la căsătorie și relațiile de familie interesul superior al copilului va prevala în toate situațiile”. (<i>art. 16 alin. 1 lit. d) din Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeii</i>). • „În toate deciziile de plasament, interesul superior al copilului, în mod deosebit nevoile sale de afecțiune și dreptul la securitate și grijă continuă, vor prevala” (<i>art. 5 din Declarația Națiunilor Unite din 1986 cu privire la plasament și adopție</i>). • „În toate măsurile privitoare la copii, adoptate de orice persoană sau autoritate, interesul superior al copilului va prevala”. (<i>art. 4 alin. 1 din Carta asupra drepturilor și bunăstării copilului african</i>). • „În toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala”. (<i>art. 3 alin. 1 din UNCRC</i>) <p>Criterii de determinare a interesului superior al copilului:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevoile fizice, emoționale, psihologice ale copilului având în vedere vârsta și etapa de dezvoltare • Identitatea culturală, religioasă, lingvistică, spirituală a copilului, apartenența la o anumită etnie • Opiniile și preferințele copilului în măsura în care acestea pot fi verificate în mod rezonabil • Istoricul copilului • Orice formă de violență din familie • Orice plan propus pentru îngrijirea și creșterea copilului • Natura, forța și stabilitatea relației dintre copil și fiecare dintre părinți, membrii familiei restrânse și extinse 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<ul style="list-style-type: none"> • Orice decizie a instanței cu privire la copil relevante pentru siguranța și bunăstarea copilului • Capacitatea tuturor persoanelor cu privire la care decizia instanței se poate aplica, de a comunica, coopera în chestiuni care privesc copilul, de a contribui la creșterea și dezvoltarea acestuia. <p>Dreptul copilului la protejarea imaginii sale publice, a vieții intime, private și de familie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nici un copil nu va fi supus unei imixiuni arbitrare sau ilegale în viața sa privată, în familia sa ori în corespondența sa, precum și nici unui fel de atac ilegal la onoarea și reputația sa. <i>(art. 16 din UNCRC)</i> • Dreptul copilului la respectarea vieții de familie include: dreptul de a fi îngrijit de părinți; dreptul de a întreține relații personale cu ambii părinți; dreptul de a nu fi separat de părinți cu excepția cazului în care acest lucru este în interesul superior al copilului; dreptul la reîntregirea familiei. • Copiii instituționalizați sunt în egală măsură titulari ai acestor drepturi, autoritățile publice fiind obligate să ia măsuri pentru ca standardele cu privire la serviciile speciale să impună inclusiv crearea unor spații care să permită desfășurarea vieții intime și private. <p>Completarea „ciorchinelui” cu lista de drepturi consacrate în legislația internațională</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
<p>Sesiunea II. Copilul are drepturi. Legislația națională</p> <p>11.30 – 12.15</p>	<p>Trainerul/trainera va face o scurtă prezentare a prevederilor relevante din principalele acte legislative naționale</p> <p>Din Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994:</p> <p>Articolul 49. Protecția familiei și a copiilor orfani</p> <p>(1) Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin.</p> <p>(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.</p> <p>(3) Toate preocupările privind întreținerea, instruirea și educația copiilor orfani și a celor lipsiți de ocrotirea părinților revin statului și societății. Statul stimulează și sprijină activitatea de binefacere față de acești copii.</p> <p>Articolul 50. Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor</p> <p>(1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială. Toți copiii, inclusiv cei născuți în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.</p> <p>(2) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de asistență în realizarea drepturilor lor.</p> <p>(3) Statul acordă alocațiile necesare pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copiilor bolnavi ori cu dizabilități. Alte forme de asistență socială pentru copii și tineri se stabilesc prin lege.</p> <p>(4) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sînt interzise.</p> <p>(5) Autoritățile publice asigură condiții pentru participarea liberă a tinerilor la viața socială, economică, culturală și sportivă a țării.</p> <p>Din Codul Familiei din 26.10.2000:</p> <p>DREPTURILE COPILOR MINORI</p> <p>Articolul 51. Dreptul copilului la abitație și educație în familie</p>	<p>Prezentare ppt. „Legislație națională”</p> <p>Anexa 2. PLIANT 1. „Copilul are drepturi”</p>

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>(1) Se consideră copil persoana care nu a atins vârsta de 18 ani (majoratul).</p> <p>(2) Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor când aceasta contravine intereselor copilului.</p> <p>(3) Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei.</p> <p>(4) În cazul copiilor separați de părinți, drepturile copilului la îngrijire și educație sunt asigurate de reprezentantul legal.</p> <p>Dreptul copilului de a comunica cu părinții și alte rude</p> <p>Dreptul copilului de a fi protejat</p> <p>Dreptul copilului la exprimarea opiniei</p> <p>Dreptul copilului la nume de familie și prenume</p> <p>Drepturile patrimoniale ale copilului</p> <p>Din Legea nr.30 din 07.03.2013 cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației:</p> <p>Articolul 1. Noțiuni principale</p> <p><i>informație cu impact negativ asupra copiilor</i> – informație accesibilă public care poate fi dăunătoare pentru sănătatea psihică și fizică a copiilor, pentru dezvoltarea lor fizică, mintală, spirituală și morală;</p> <p>Articolul 3. Informația cu impact negativ asupra copiilor</p> <p>(1) Se consideră informație cu impact negativ asupra copiilor informația accesibilă public:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) despre violență, care încurajează agresivitatea și disprețul față de viață; b) care încuviințează deteriorarea sau nimicirea bunurilor; c) care aduce în prim plan cadavrul sau corpul unei persoane în agonie fie un corp mutilat ca urmare a unui tratament crud, cu excepția cazurilor în care o asemenea prezentare este necesară pentru identificarea persoanei; 	<p>Anexa 3. PLIANT 2. „Informația cu impact negativ asupra copiilor”</p>

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>d) cu caracter pornografic;</p> <p>e) care invită copiii să participe la jocuri de noroc sau la alte jocuri care lasă impresia de câștig ușor;</p> <p>f) care apreciază pozitiv dependența față de substanțele stupefiante, toxice, psihotrope, tutun, alcool, precum și față de alte substanțe care sînt sau pot fi utilizate drept stupefiante, și care încurajează consumul, producerea, răspîndirea sau procurarea acestora;</p> <p>g) care incită la provocarea de leziuni corporale sau la suicid, care descriu mijloacele sau circumstanțele de suicid;</p> <p>h) care apreciază pozitiv o infracțiune sau care idealizează infractorii;</p> <p>i) care încurajează comportamente ce jignesc demnitatea umană;</p> <p>j) care relatează batjocorirea sau înjosirea unui om ori a unui grup de oameni în legătură cu originea etnică, apartenența națională, rasială, sexuală, în legătură cu boala, starea socială, limba vorbită, religia practică, convingerile sau opiniile împărtășite;</p> <p>k) care prezintă fenomene paranormale înscenate astfel încît să producă impresia realității;</p> <p>l) care încurajează violența și exploatarea sexuală, abuzurile sexuale comise asupra copiilor, relațiile sexuale dintre copii;</p> <p>m) care folosește limbajul licențios și gesturile indecente;</p> <p>n) care conține sfaturi privind producerea, procurarea sau utilizarea explozivelor, a substanțelor stupefiante ori psihotrope, a altor obiecte periculoase pentru viață și sănătate;</p> <p>o) care încurajează proastele deprinderi alimentare, de igienă și inactivitatea fizică;</p> <p>p) care demonstrează o ședință de hipnoză în masă, al cărei subiect este auditoriul mijlocului de informare în masă.</p> <p>(2) Difuzarea informației cu impact negativ asupra copiilor este interzisă sau limitată în condițiile prezentei legi.</p> <p>(3) Se interzice difuzarea informațiilor specificate la alin. (1) lit. j), precum și a informațiilor cu caracter pornografic care încurajează violența și exploatarea sexuală a copiilor sau care au drept scop demonstrarea violenței.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174 din 08.11.2018:</p> <p>Articolul 15. Protecția minorilor</p> <p>(1) Furnizorii de servicii media au obligația să respecte principiul interesului superior al minorului.</p> <p>(2) Minorul are dreptul la protecția imaginii și a vieții sale private.</p> <p>(3) La stabilirea condițiilor de participare a minorului la un program audiovizual se ia în considerare sensibilitatea și vulnerabilitatea specifice vârstei minorului, în general, precum și tipul de personalitate al acestuia, în particular.</p> <p>(4) Dreptul minorului la respectarea vieții private și la propria imagine prevalează în fața necesității de informare, inclusiv în cazul minorului aflat în situații dificile.</p> <p>(5) În cadrul programelor audiovizuale, minorul nu poate fi folosit sau expus de către părinți, rude, reprezentanți legali, avocați sau alte persoane responsabile de creșterea și îngrijirea acestuia, în scopul de a obține avantaje de orice tip sau de a influența deciziile autorităților publice.</p> <p>(6) În serviciile media audiovizuale liniare se interzice difuzarea programelor audiovizuale susceptibile de a afecta dezvoltarea fizică, mintală sau morală a minorilor, în special a celor ce conțin scene de pornografie sau de violență nejustificată.</p> <p>(7) Programele audiovizuale susceptibile de a afecta dezvoltarea fizică, mintală sau morală a minorilor pot fi difuzate în serviciile media audiovizuale liniare numai dacă vizionarea acestora este restricționată printr-un sistem cu acces condiționat.</p> <p>(8) În serviciile media audiovizuale neliniare, programele audiovizuale care ar putea afecta dezvoltarea fizică, mintală sau morală a minorilor pot fi puse la dispoziție cu asigurarea obligatorie a măsurilor de restricționare a accesului, astfel ca minorii să nu poată vedea ori auzi, în mod normal, programele respective.</p> <p>(9) Consiliul Audiovizualului instituie în Regulamentul privind conținuturile audiovizuale prevederi detaliate referitoare la:</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>a) clasificarea programelor audiovizuale în vederea protecției minorilor;</p> <p>b) informațiile ce conțin date personale cu impact negativ asupra minorilor;</p> <p>c) informațiile cu impact negativ asupra minorilor;</p> <p>d) informațiile privind minorii aflați în situație de risc.</p> <p>(10) Consiliul Audiovizualului instituie pentru furnizorii de servicii media cerințe suplimentare privind protecția minorilor în cadrul serviciilor media audiovizuale liniare:</p> <p>a) difuzate în zilele de sâmbătă și duminică, în perioadele de vacanță ale minorilor și în zilele de sărbătoare nelucrătoare;</p> <p>b) difuzate între orele 07.00–08.00 și 17.00–21.00, iar în zilele și perioadele prevăzute la lit.a) – orele 08.00–12.00 și 17.00–22.00;</p> <p>c) în cazul difuzării programelor dedicate pariurilor și jocurilor de noroc (cu excepția loteriilor) permise de legislație, care pot avea loc doar între orele 01.00–05.00;</p> <p>d) în cazul difuzării comunicărilor comerciale audiovizuale;</p> <p>e) în alte cazuri prevăzute în directivele, rezoluțiile și recomandările, adoptate de Parlamentul European, Consiliul Uniunii Europene și/sau Consiliul Europei.</p> <p>(11) În scopul protecției minorilor, Consiliul Audiovizualului:</p> <p>a) promovează în rândul furnizorilor de servicii media necesitatea reglementării în domeniul comunicărilor comerciale audiovizuale;</p> <p>b) instituie cerințe în domeniul serviciilor media audiovizuale neliniare privind protecția minorilor;</p> <p>c) promovează, în temeiul recomandărilor, crearea și actualizarea cataloagelor de programe audiovizuale pentru minori și a cataloagelor de programe audiovizuale cu autorizare individuală prealabilă.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Din Legea nr. 1227 din 27.06.1997 cu privire la publicitate:</p> <p>Articolul 23. Protecția minorilor la producerea, plasarea și difuzarea publicității</p> <p>(1) Publicitatea destinată minorilor sau capabilă să-i influențeze nu trebuie să conțină declarații sau imagini vizuale care le pot cauza traume morale sau psihice.</p> <p>(2) În scopul protejării minorilor contra abuzurilor de credulitate și a lipsei de experiență, la producerea, plasarea și difuzarea publicității, nu se permite:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) discreditarea autorității părinților și educatorilor, subminarea încrederii minorilor față de ei; b) stimularea minorilor în vederea convingerii părinților sau a altor persoane de a le cumpăra mărfurile cărora li se face publicitate; c) insuflarea ideii că posedarea unor mărfuri ar acorda minorilor anumite avantaje față de semenii lor; d) diminuarea nivelului de deprinderi necesare minorilor la folosirea mărfurilor; e) propagarea cultului forței fizice brute, a libertinismului, violenței și sadismului. <p>(3) Participarea nemijlocită a minorilor la publicitatea textuală și audiovizuală se permite numai cu consimțământul părinților sau al tutorilor.</p> <p>(4) Se interzice:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) implicarea și participarea persoanelor care nu au atins vârsta de 18 ani, precum și utilizarea imaginilor cu chipurile acestora în scopuri de publicitate și de promovare a produselor alimentare nerecomandate preșcolarilor și elevilor; b) orice publicitate și promovare a produselor alimentare nerecomandate preșcolarilor și elevilor în instituțiile de învățământ general și profesional tehnic, precum și în taberele de odihnă și întremare a sănătății copiilor și adolescenților, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare a lor. 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Acte normative care se aplică în regiunea transnistreană:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Act normativ local privind mijloacele de informare în masă; • Act normativ local privind protecția copiilor împotriva informației care le afectează sănătatea și dezvoltarea; • Act normativ local privind principalele garanții ale drepturilor copilului. 	
<p>Sesiunea II. Exercițiu.</p> <p>11.30 – 13.30</p>	<p>Exercițiul 1. Lucru în grup: planificarea unui subiect jurnalistic despre copii. Formarea a 3-4 echipe.</p> <p>Sarcină: de planificat un subiect jurnalistic cap-coadă la o temă generală –</p> <p>Echipa 1: „Copilul și familia” Echipa 2: „Copilul și munca” Echipa 3: „Copilul și sănătatea” Echipa 4: „Copilul și școala”</p> <p>Sarcini adiționale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Din tema generală de ales și de formulat un aspect tematic concret; • De selectat și de formulat principalele aspectele ce urmează a fi reflectate/elucidate; • De stabilit și de indicat protagoniștii/protagonistele subiectului, rolul (ce informație este așteptată de la protagoniști/protagoniste) și geografia lor (de unde sunt protagoniștii/protagonistele); • De stabilit ce fotografii, înregistrări audio/video, alte elemente multimedia vor fi utilizate în subiect; modul în care vor fi obținute și utilizate; • Ziua/ora/locul difuzării/publicării subiectului. <p>Prezentarea rezultatelor pe echipe. Analiză colectivă. Concluzii și recomandări.</p>	<p>Hârtie, pixuri Flip chart paper</p>

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
<p>14.30 – 14.45</p>	<p>Exercițiu de revigorare.</p> <p>Memorarea prenumelor participanților/participantelor (participanții/participantele – în cerc; trainerul/trainera își spune prenumele și un calificativ care începe cu prima literă a prenumelui, gen „Ion isteț”/„Maria mărinimoasă” și cere de la fiecare, pe rând, din stânga sa, să procedeze la fel, după ce repetă prenumele și calificativele celor de până la el/ea.</p> <p><i>Prezentarea este făcută în limba aleasă de participant/participantă.</i></p>	
<p>Sesiunea III. Practici bune și practici rele de mediatizare a vocii copiilor</p> <p>14.45 – 15.20</p>	<p>Exemple de bune practici de mediatizare a vocii copiilor, explicate și comentate de trainer/trainera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Singurul tânăr cu Sindrom Down din Moldova, care a devenit bucătar”, https://sunt-parinte.md/video-singurul-tanar-cu-sindrom-down-din-moldova-care-a-devenit-bucatar/ • „Нобелевская лауреатка Малала Юсуфзай и цена мирной борьбы”, https://www.wonderzine.com/wonderzine/life/wondergirls/202363-malala-yousafzai • „Ziua Internațională a Taților sărbătorită la Chișinău”, https://childhub.org/ro/stiri-protectia-copilului/moldova-ziua-internationala-tatilor-sarbatorita-la-chisinau • „Șansa de a merge la școală are o însemnătate specială pentru copiii de etnie romă”, https://childhub.org/ro/resurse-multimedia-protectia-copilului/sansa-de-merge-la-scoala-are-o-insemnatate-speciala-pentru 	<p>Prezentare ppt. „Practici bune și practici rele de mediatizare a vocii copiilor”</p>
<p>Sesiunea III. Exercițiu.</p> <p>15.20 – 16.00</p>	<p>Exercițiul 1. Lucru în grup: evaluarea calității și corectitudinii juridice a două materiale jurnalistice, selectate în prealabil.</p> <p>Prezentarea evaluărilor pe echipe.</p> <p>Analiză colectivă.</p> <p>Concluzii și recomandări.</p>	<p>Anexa 4. Exercițiul 1.</p> <p>Hârtie, pixuri Flip chart paper</p>

ZIUA II

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
<p>Introducere</p> <p>9.00 – 9.10</p>	<p>Introducere.</p> <p>Prezentarea obiectivelor celei de-a doua zile de training.</p>	<p>Flip chart paper</p> <p>Laptop</p> <p>Internet</p> <p>Ecran</p>
<p>Sesiunea IV.</p> <p>Cerințe etice/ deontologice generale pentru reflectarea copilului în mass-media</p> <p>9.15 – 9.50</p>	<p>Trainerul/trainera va face o scurtă prezentare a recomandărilor internaționale și naționale de reflectare a copilului în mass-media</p> <p>Recomandări internaționale:</p> <p>Recomandări și principii cu privire la relatarea despre copii, formulate de Federația Internațională a Jurnaliștilor</p> <p><i>(Document lansat la Recife, Brazilia, în mai 1998, și adoptat de către Congresul IFJ din Seul, 2001)</i></p> <p>Toți jurnaliștii și profesioniștii media au datoria de a menține cele mai înalte standarde etice și profesionale și de a promova în cadrul industriei diseminarea cât mai largă posibil a informațiilor despre Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (UNCRC) și despre implicările acesteia pentru exercitarea unui jurnalism independent. Organizațiile media trebuie să țină cont de încălcarea drepturilor copilului și de subiectele legate de siguranța, viața privată, securitatea copilului, educația lui, sănătatea și bunăstarea socială, precum și de toate formele de exploatare drept repere importante pentru investigații și dezbateri publice. Copiii au un drept absolut la viață privată, singurele excepții fiind cele formulate explicit de aceste recomandări și principii. Activitatea de jurnalism care vine în contact cu viața și bunăstarea copiilor ar trebui să țină cont întotdeauna de situația vulnerabilă a copiilor. Jurnaliștii și organizațiile media trebuie să lupte pentru menținerea celor mai înalte standarde de conduită la realizarea subiectelor ce vizează copiii și, în special, trebuie:</p>	<p>Prezentare ppt. „Cerințe etice/ deontologice generale pentru reflectarea copilului în mass-media”</p>

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<ul style="list-style-type: none"> • să tindă spre standarde de excelență în ceea ce privește exactitatea și sensibilitatea atunci când abordează teme cu implicarea copiilor; • să evite difuzarea și publicarea în spațiul media al copiilor a unor informații și imagini care sunt dăunătoare pentru ei; • să evite utilizarea de stereotipuri și prezentări senzaționaliste pentru a promova produsul jurnalistic ce implică tineri și copii; • să țină cont cu grijă de consecințele publicării oricărui material ce vizează copiii și să minimalizeze daunele provocate copiilor; • să vegheze împotriva identificării vizuale sau de altă natură a copiilor, cu excepția cazurilor în care interesul public este evident; • să ofere copiilor, atunci când este posibil, dreptul de acces la media pentru a-și exprima opiniile, fără a fi influențați în nici un fel; • să asigure verificarea independentă a informației oferite de copii, acordând o atenție deosebită asigurării faptului că verificarea se va desfășura fără a-i supune vreunui risc pe copiii care au furnizat informațiile; • să evite utilizarea imaginilor cu conținut sexual al copiilor; • să folosească metode corecte, deschise și simple pentru a obține imagini și, atunci când este posibil, acestea să fie obținute conștient și cu acceptul copilului sau al unui adult responsabil, tutore sau asistent social; • să verifice credibilitatea oricărei organizații care pretinde că vorbește în numele copiilor sau le prezintă interesele; • să nu plătească copiilor, părinților ori tutorilor copiilor pentru materialul referitor la bunăstarea copilului, cu excepția cazului în care aceasta este într-adevăr în interesul copilului. <p>Jurnaliștii trebuie să supună examenului critic rapoartele și afirmațiile guvernelor referitoare la implementarea UNCRC în țările respective.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Mass-media nu trebuie să considere și să prezinte condițiile copiilor numai ca pe niște evenimente, ci să relateze în mod continuu despre procesul care a condus sau conduce la apariția acestor evenimente.</p> <p>Ghidul Rețelei Europene de Comunicare despre Sănătate pentru corespondenții specializați în domeniul sănătății</p> <p><i>(Elaborat în 1998 de PressWeise și dezvoltat doi ani mai târziu în urma consultărilor purtate cu raportorii și corespondenții pe sănătate și FIJ, versiunea finală fiind adoptată în 2000 de către OMS și Rețeaua Europeană de Comunicare despre Sănătate ca un îndrumar de bune practici)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mai întâi încercați să nu faceți rău. Drepturile omului și binele public sunt de cea mai mare importanță. 2. Încercați să înțelegeți corect lucrurile. Verificați faptele și sursele, chiar dacă există termenele de predare sunt puse în pericol. 3. Nu creați false speranțe. Fiți precauți în mod special atunci când relațați despre pretinse „tratamente miraculoase” sau despre potențialele „amenințări la adresa sănătății”. 4. Fiți atenți la interesele implicate. Întrebați-vă „cine va beneficia cel mai mult de pe urma acestei povești?” 5. Respingeți stimulentele personale. Întotdeauna precizați în mod clar dacă materialul este publicat în urma unei sponsorizări. 6. Nu dezvăluiți sursa informației care v-a fost comunicată confidențial. 7. Respectați tot timpul intimitatea bolnavilor, a persoanelor cu dizabilități și a familiilor lor. 8. Fiți atenți la consecințele povestirii voastre. Amintiți-vă că persoanele bolnave sau cu dizabilități – în special copiii – trebuie să își trăiască viața mult timp după ce media și-a pierdut interesul. 9. Nu deranjați intimitatea durerii. Respectați sentimentele supraviețuitorilor, în special atunci când este vorba despre dezastre. Fotografiele în prim plan sau imaginile televizate ale victimelor sau ale familiilor lor trebuie evitate ori de câte ori este posibil. 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>10. Dacă aveți dubii, ocoliți subiectul.</p> <p>UNICEF: Orientări de raportare etică. Principii-cheie pentru raportarea responsabilă despre copii și tineri</p> <p><i>(UNICEF a dezvoltat aceste principii pentru a-i ajuta pe jurnaliști să mediatizeze problemele copiilor într-o manieră adecvată vârstei și sensibilă. Orientările sunt menite să susțină cele mai bune intenții de raportare etică: servirea interesului public fără a compromite drepturile copiilor)</i></p> <p>I. Principii</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demnitatea și drepturile fiecărui copil trebuie respectate în orice circumstanță. • La interviuarea și raportarea copiilor, este necesară o atenție specială pentru a asigura dreptul fiecărui copil la confidențialitate, pentru ca opiniile lor să fie ascultate, să participe la luarea deciziilor care îi afectează și pentru a-i proteja de potențiale pericole. • Interesul superior al fiecărui copil prevalează asupra oricărei alte considerații, inclusiv în ceea ce privește pledoaria pentru problemele copiilor și promovarea drepturilor copilului. • Atunci când se încearcă stabilirea interesului superior al unui copil, trebuie să se țină cont de dreptul copilului de a-i fi luate în considerare opiniile în mod corespunzător, în funcție de vârstă și maturitate. • Nu publicați o poveste sau o imagine care ar putea pune copilul, frații sau colegii săi în pericol chiar și atunci când identitățile sunt schimbate, ascunse sau neutilizate. • Materialele jurnalistice trebuie să respecte diversitatea și incluziunea, acolo unde este posibil, prezentând copiii din toate mediile, inclusiv copiii cu dizabilități, și menținând un echilibru între identificările de gen și cele culturale. • Copiii au dreptul să participe la luarea deciziilor care îi afectează, iar punctele lor de vedere trebuie considerate, în funcție de vârsta și maturitatea lor. Persoanele cele mai apropiate de situația copilului și cele mai capabile să o evalueze trebuie consultate în orice reportaj. • Trebuie evitată utilizarea stereotipurilor în imagini, atât negative, cât și pozitive. 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<ul style="list-style-type: none"> • Trebuie respectată identitatea (numele și naționalitatea) în reprezentarea vizuală a tuturor copiilor. • Copiii trebuie să fie prezentați într-o manieră demnă și respectuoasă. <p>II. Linii directoare pentru interviuarea copiilor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nu faceți rău niciunui copil; evitați întrebările, atitudinile sau comentariile acuzatoare, insensibile la valorile culturale, care pun în pericol sau expun un copil la umilință sau care reactivează durerea și emoțiile copilului din cauza evenimentelor traumatizante. • La alegerea copiilor pentru interviu, nu-i discriminați pe bază de sex, rasă, vârstă, religie, statut, educație sau abilități fizice. • Nu regizați: nu le cereți copiilor să spună o poveste sau să facă o acțiune care nu face parte din propria lor istorie. • Asigurați-vă că copilul sau tutorele știu că vorbesc cu un reporter. Explicați scopul interviului și intenționa de a-l difuza. • Obțineți permisiunea copilului și a tutorei sale pentru interviuri, înregistrări video și, atunci când este posibil, pentru fotografiile documentare. Când este posibil și adecvat, această permisiune trebuie să fie în formă scrisă. Permisivitatea trebuie obținută în circumstanțe care să asigure că copilul și tutorele nu au fost constrânși în niciun fel și că înțeleg că fac parte dintr-o relatare care ar putea fi diseminată la nivel local și internațional. De obicei, acest lucru poate fi asigurat dacă permisiunea este obținută în limba copilului și dacă decizia este luată în consultare cu un adult în care copilul are încredere. • Acordați atenție locului și modului în care copilul este interviuat. Limitați numărul persoanelor care iau interviul și al fotografiilor. Încercați să vă asigurați că copiii se simt confortabil și sunt capabili să-și spună povestea fără presiuni exterioare, inclusiv din partea celui/cele care pune întrebări. În interviurile video și radio, luați în considerare fundalul vizual sau audio care ar putea influența relatarea despre copil și despre viața sa. Prezentând locuința, comunitatea sau locul unde se află copilului, asigurați-vă că asta nu îl va pune în pericol sau îl va afecta negativ. 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Recomandări naționale:</p> <p>Din CODUL DEONTOLOGIC AL JURNALISTULUI DIN REPUBLICA MOLDOVA</p> <p><i>(Aprobat la 3 mai 2011 și completat în mai 2019, după dezbateri și consultări publice desfășurate de Consiliul de Presă)</i></p> <p>Protecția copiilor</p> <p>3.16 Jurnalistul tratează cu deosebită acuratețe informația colectată despre copii, asigurându-se că publicarea unei atare informații nu va avea consecințe negative (sentimente de frică, suferință etc.) asupra acestora.</p> <p>3.17 Jurnalistul protejează identitatea copiilor implicați în evenimente cu conotație negativă (accidente, infracțiuni, dispute familiale, sinucideri, violență și abuz de orice fel etc.), inclusiv ca martori. Înregistrările audio/video și fotografiile trebuie modificate, pentru protejarea identității copiilor. Fac excepție situațiile în care identificarea copiilor este de interes public și cele în care jurnalistul acționează în interesul superior al copilului, cu sau fără acordul părinților sau al tutorilor.</p> <p>Din CODUL DE CONDUITĂ al radiodifuzorilor</p> <p><i>(Aprobat de Consiliul Coordonator al Audiovizualului, 26 decembrie 2007)</i></p> <p>Art.11. Radiodifuzorii sînt datori să țină cont de interesele legitime ale minorilor. Ei vor proteja identitatea minorilor implicați în infracțiuni, ca victime sau ca autori, cu excepția situației în care interesul public cere ca aceștia să fie identificați, sau la solicitarea expresă a părinților sau a reprezentanților lor legali, în vederea protejării interesului superior al minorului.</p> <p>Din GHIDUL DE STIL CU NORME ETICE PENTRU JURNALIȘTII</p> <p><i>(Elaborat Asociația Presei Independente (API), revăzut și completat)</i></p> <p>Cum numim copiii? În fiecare caz, copilul este „o persoană”, „o ființă umană” și are nevoie, pentru a crește cu demnitate, de o atitudine demnă, exprimată inclusiv de mass-media, în termeni</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>neutri. Deci, pentru a scrie despre copii, vom folosi cuvinte neutre, ce încurajează dezvoltarea și independența copiilor – „copil”, „adolescent”, „tânăr”, „elev”, nu „micuț”, nu „copilaș”, nu „pici”.</p> <p>Cum nu trebuie să-i numim pe copii? Copiii nu sunt nici „odrasle” și nici „progenituri”. Ne-ar plăcea, oare, să se vorbească în acești termeni despre copiii noștri? Copiii nu sunt nici „îngerăși” și nici „împielițați”. Prin urmare, nu trebuie să tratăm copiii și tinerii – în cuvinte și atitudini – „ca pe niște porțelanuri, dar nici ca pe arici”. Copiii nu sunt „minori”. În limbajul curent, acest cuvânt are o conotație negativă: numai decît unei minore i s-a întîmplat ceva rău sau un minor a comis un delict. Simpla menționare a comisiilor pentru minori sau a inspectoratelor pentru minori creează deja un context negativ și o atitudine negativă. Astfel, chiar dacă terminologia juridică face referiri, de exemplu, la „persoane minore” sau la „legislația privind munca minorilor”, vom alege să le spunem acestor persoane „copii” și să evităm cuvîntul „minor”. Copiii nu sunt așa cum îi descriu diminutivele.</p> <p>Atitudinea potrivită: „cuvintele atrag realitatea”</p> <p>Mass-media, oficialitățile, cetățenii – oricare ar fi statutul lor – nu au voie să pună etichete și să restrîngă orizonturile pentru copii. Titlul „Copiii plasați în instituțiile rezidențiale nu au viitor” și atitudinile exprimate prin afirmațiile „copiii noștri sunt încă fricoși, închiși în sine, nu vor să comunice” sunt dovezi ale unui tratament de marginalizare și excludere, aplicat de maturi. Dacă spunem că „nu au viitor”, ei chiar nu vor avea. Vom reține: cuvintele atrag realitatea, o materializează. Totodată, copiii nu au ales să fie „fricoși, închiși în sine”, așa i-au făcut adulții, poate, inclusiv, cei care afirmă că sunt astfel. Atitudinea potrivită în presă față de copii, mai ales față de copiii aflați în situații de risc, trebuie să fie, așadar, una care deschide uși, care oferă perspective, nu una care stinge lumina. Vom relata faptele, dar nu vom insista doar pe cele negative. Vom vorbi și despre speranțe, posibilități, succese.</p> <p>Și perspectiva umană poate fi senzațională</p> <p>Bunele practici ale jurnalismului modern îmbină perspectiva umană cu un „senzaționalism” nou, căruia i se adaugă o formă și un conținut, obținute după ce „săpăm mai adânc și țintim mai departe”. Este mai senzațional faptul că „o tânără din Lăpușna a formulat, în Scoția, recomandări pentru liderii lumii” decît că la Iurcenii „un tânăr este omorât de propria țigară”. Este</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>mai demn de atenția publicului că „o resursă de comunicare între copiii și părinții afectați de migrație, elaborată în Moldova, este tradusă și utilizată în Franța” decât că „un adolescent din Anenii Noi ajunge la spital, călcat pe mână de roata unui automobil”... Clișeul „Cu cât știrile sângerează mai mult, cu atât se vând mai bine” exprimă succint o fixație a unor mass-media pe tragedii personale, pierderi, accidente, crime sau acte de violență. O întrebare mai veche a unui profesionist media ne ajută să tragem linia dintre ceea ce poate fi publicat și difuzat în cazul unor fapte de violență și ceea ce nu poate fi prezentat public: „Ți-ar plăcea ca aceste texte și imagini să fie văzute de copiii tăi în ziar sau la televizor atunci când luați împreună micul dejun înainte de școală?”. Într-un subiect de presă axat, spre exemplu, pe problema violenței împotriva copiilor sunt doi eroi centrali – copilul care este supus violenței și copilul care poate citi sau privi aceste relatări. Aici vom urma practicile bune, care sugerează jurnaliștilor realizarea materialelor astfel încât acestea să nu dăuneze nici unora, nici celorlalți. Altfel spus, profesionalism înseamnă etică și responsabilitate. Unii directori de televiziuni din Europa au recunoscut că le-au interzis propriilor copii să privească știrile pe care le produc. Așadar, vom publica știri despre copii, care sunt demne de noi și demne de atenția publicului.</p> <p>Menționarea și prezentarea naționalității, statutului etc.</p> <p>Vom menționa naționalitatea, statutul de persoană cu dizabilități (nu de invalid, de șchiop, orb, surd – pentru toate acestea există echivalente ce indică deficiențe motorii, de vâz, de auz) sau de persoană HIV pozitivă, doar dacă acestea sunt relevante pentru textul articolului sau relatării. De multe ori nu sunt. Dacă un copil cu dificultăți de vorbire participă, la Chișinău, la Primul Festival artistic al copiilor cu dizabilități, și scopul declarat al festivalului este „de a descoperi și promova abilitățile creative” ale acestor copii, menționarea dizabilității este relevantă. Nu însă și atunci când copilul participă la o campanie de colectare de fonduri pentru o cauză ce nu are vreo relație cu dizabilitățile sale. Articolul nostru poate fi despre personalitatea copilului, despre ceea ce a reușit, nu despre ceea ce nu poate să facă. Iar atunci când îl interviewăm pe acest copil, nu ne vom comporta de parcă dizabilitatea se poate transmite ca o maladie. De asemenea, în cazul copiilor bolnavi, răniți sau cu dizabilități, vom evita difuzarea imaginilor care, prin caracterul lor senzational, exploatează persoana. Jurnalismul este mai degrabă o chestiune de protecție, decât de exploatare.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Principii directe privind reportajele despre copii</p> <p>Nu vom accentua stigmatizarea copilului; în calitatea noastră de jurnaliști și de oameni, vom evita să etichetăm copiii și să descriem maniera în care au fost expuși represiunilor, inclusiv violențelor fizice și psihice sau discriminării, ori excluderii din comunitățile lor. Vom descrie întotdeauna contextul exact al articolului sau imaginii ce implică un copil. Vom schimba întotdeauna numele, ne vom asigura că astfel nu transferăm situația asupra unui alt copil ce poartă numele schimbat și nu vom dezvălui vizual identitatea copiilor care apar în următoarele situații:</p> <ul style="list-style-type: none"> • copii victime ale abuzului sau exploatării sexuale • copii autori ai abuzului sexual sau actului de violență fizică • copii persoane HIV pozitive, persoane care trăiesc cu SIDA sau copii care au decedat de boli asociate SIDA, chiar dacă copilul, părintele sau îngrijitorul au autorizat aceasta de o manieră informată • persoane acuzate sau culpabile de crimă. <p>În anumite situații, atunci când un copil riscă să devină victimă a represiunilor, vom omite numele, nu vom dezvălui vizual identitatea copilului și vom sonoriza afirmațiile lui cu vocea altui copil.</p> <p>Din Ghidul „MASS-MEDIA ȘI DREPTURILE COPILULUI. O resursă pentru jurnaliști scrisă de jurnaliști”</p> <p><i>(Elaborat de MediaWise și UNICEF)</i></p> <p>Copiii și mass-media</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vizitați școli / licee / centre pentru tineri ca să vorbiți copiilor și tinerilor despre munca Dumneavoastră. Întrebați-i dacă împărtășesc opinia multor copii din lume cărora le displace modul în care sunt reprezentați în mass-media și de către mass-media: — să fie tratați ca 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>niște jucării sau să fie încurajați să „evolueze” ca animalele dresate la circ, recitând poezii etc; — să fie folosiți doar pentru imagini, drăguțe’ sau, dimpotrivă, jalnice pentru a obține reacții emoționale; — să fie prezentați ca niște ignoranți sau să fie tratați cu superioritate, ori adulții vorbesc în locul lor deși copiii cunosc subiectul și ar putea vorbi la fel de bine; — să fie tratați ca grup și nu ca persoane; deseori cuvintele „adolescenți” sau „tineri” sunt folosite cu nuanță negativă și denotă o problemă sau o categorie care deranjează.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Discutați cu tineri și copii care provin din grupuri sociale și etnice diferite. Ei pot fi surse excelente pentru subiectele Dvs, oferindu-vă opinii proaspete și teme care îi afectează direct: educație, sănătate, joc, cultură, politică, neglijare și alte forme de abuz. • Monitorizați activitatea autorității responsabile de tineret – Avocatului Copilului din țara Dvs. Au tinerii și copiii sentimentul că acesta îi reprezintă competent, suficient? Contactați organizații non-guvernamentale care ar putea facilita întâlniri cu tineri și copii care au experiențe interesante de povestit – nu uitați însă că fiecare dintre aceste asociații își promovează propriile agende și proiecte. • Urmăriți modul în care copiii folosesc imaginile și tehnologiile informației, Internetul, discuțiile pe calculator, telefoanele mobile etc. Știu ei oare cum să se protejeze împotriva materialelor periculoase, nocive? S-au confruntat vreodată cu abordări nepotrivite sau propuneri indecente din partea adulților sau societăților comerciale? • Profesioniștii media au obligația de a respecta drepturile umane ale copiilor atunci când relatează despre copii și când îi prezintă. Ar face față oare unei examinări din această perspectivă modul în care ați colectat informația? • Ați abordat subiectul Dumneavoastră cu o idee fixă despre modul în care ați doriți să răspundă copiii? Ați dat dreptate cuvintelor și opiniilor pe care le-au exprimat copiii – se vor recunoaște aceștia în reportajul pe care îl publicați sau ideile lor au fost reinterpretate din perspectiva unui adult? 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
<p>Exercițiu.</p> <p>9.50 – 10.30</p>	<p>Exercițiul 1. Lucru în grup: elaborarea a zece „reguli de aur” privind relațiile despre copii</p> <p><i>(După caz, în funcție de profilul participanților, tematicilor despre copii pe care le acoperă etc., trainerul/trainera va orienta grupurile spre tematici specifice, inclusiv copiii în conflict cu legea, copiii străzii, copiii consumatori de droguri etc. Pentru jurnaliștii din stânga Nistrului accentul se va pune pe specificul de acolo, cu exemple relevante)</i></p> <p>Formarea a 3-4 echipe.</p> <p>Sarcină: fiecare echipă să elaboreze zece „reguli de aur” privind relațiile despre copii – un fel de cod de etică intern al redacției sau politică internă de protecție a copilului, inclusiv regulile redacției în cazul relațiilor despre copii, indiferent în ce situație sunt copiii, despre care urmează să relateze redacția.</p> <p>Prezentarea pe echipe a rezultatelor.</p> <p>Compilarea regulilor comune relevante, completarea setului de reguli, redactarea unui set comun de reguli.</p>	<p>Hârtie, pixuri</p> <p>Flip chart paper</p>
<p>Sesiunea V.</p> <p>Rigori etice/ deontologice privind intervierea copiilor</p> <p>11.00 – 12.00</p>	<p>Trainerul/trainera va prezenta principalele reguli și rigori de interviere a unui copil din „Ghidul de bune practici privind relațiile cu și despre copii”¹</p> <p>Interviarea copiilor: cel mai simplu mod de a le oferi posibilitatea să-și exprime punctul de vedere</p> <ul style="list-style-type: none"> Nu te limita la a vorbi doar cu adulții despre probleme care îi interesează pe copii. Copiii văd tot ce se întâmplă în jurul lor. Majoritatea adulților sunt surprinși de cât știu și înțeleg copiii. <p>Ce să eviți?</p> <p>Căile bătătorite. Împărțirea copiilor în îngeri și infractori. Copiii de culoare în Anglia susțin că mass-media îi înfățișează în culorile cele mai întunecate. Copiii cu dizabilități se plâng că sunt arătați drept ființe ciudate și jalnice. Copiii romi sunt neapărat huligani și hoți; copiii cu cancer sunt martiri nevinovați care visează exclusiv la un bilet la circ; copiii avansați sunt adulți în miniatură.</p>	<p>Prezentare ppt.</p> <p>„Rigori etice/ deontologice privind intervierea copiilor”</p>

1

https://www.consiliuldepresa.md/upload/GHID-UNICEF_DESPRE-COPII_ONLINE_13IUNIE.pdf

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Copiilor nu le place când:</p> <ul style="list-style-type: none"> • declarațiile lor serioase sunt prezentate ca amuzante sau jucăușe (ceea ce îi face pe adulți să râdă, dar nu pe copii); • mass-media include un „copil neobișnuit de inteligent” pentru a genera interes; • mass-media abuzează de fotografii și povești de viață ale copiilor aflați în dificultate pentru a trezi mila publicul; • mass-media face exces de zel în a-i menaja sau în a-i compătimi; • adulții vorbesc în numele copiilor chiar și atunci când copiii sunt mai bine informați cu privire la problema în discuție; • copiii sunt obligați să acționeze ca animalele dresate la circ; • adulții demonstrează ignoranța copiilor; • adulții pun în gura copiilor cuvintele pe care trebuie să le spună sau când îi întrerup; • copiii sunt descriși ca fiind pasivi, în ciuda realității; • toți copiii sunt amestecați într-un singur grup de probleme numit „tineri”. <p>Copiii vor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să li se ofere posibilitatea de a vorbi despre ei înșiși, fără intervenția adulților; • să fie tratați ca egali, ca reprezentanți ai rasei umane, ceea ce suntem cu toții; • să li se ceară opinia cu privire la materialele care apar în mass-media; • să utilizeze canalele media, să poată discuta liber cu adulții și cu alți copii; • să fie priviți ca indivizi cu propriile lor gânduri, hobby-uri și preocupări; • să le fie apreciată experiența – la urma urmei, în ciuda vârstei mici, știu deja multe despre viață; • să poată fi ei înșiși, și nu ceea ce vor alții; • judecățile lor să fie luate în serios. 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Să poți asculta copiii</p> <p>Copiii nu-și vor deschide sufletul în fața unei persoane care nu știe să-i asculte.</p> <p>Întrebări de verificare pentru jurnalist</p> <p>Poți asculta? În timpul interviului, ești interesat de ceea ce spune interviuatul sau ești concentrat doar asupra propriilor întrebări și răspunsuri?</p> <p>Îți place să ascuți oameni sau vrei tot timpul să-i întrerupi?</p> <p>Îți plac copiii? Îți place să discuți cu ei?</p> <p>Ești capabil să iei copiii în serios, ca pe oameni cu gânduri și sentimente proprii?</p> <p>Poți întreba copiii ce ar trebui de făcut pentru a rezolva problema în discuție?</p> <p>Ești capabil să fii de acord că despre anumite lucruri copiii știu mai bine decât tine? Nu te sperie asta?</p> <p>Ești capabil să te împaci cu faptul că răspunsurile copiilor îți demolează propriile preconcepții?</p> <p>Dacă întrebările nu-ți plac, amintește-ți de propria copilărie.</p> <p>De ce să interviuăm copiii?</p> <p>Copiii vor să vorbească.</p> <p>Copiii au ceva de spus – proaspăt și interesant.</p> <p>Copiii privesc totul altfel decât adulții.</p> <p>Sistemul educațional, jocurile, exploatarea copiilor etc. – îi preocupă pe copii mult mai mult decât pe noi și, prin urmare, e important să aflăm ce părere au ei despre asta.</p> <p>Discuția cu copiii ajută la depășirea luptei dintre generații – ostilitatea apare adesea din lipsa comunicării între generații.</p> <p>Un interviu crește încrederea copilului în el însuși și în abilitățile lui, ajută la dezvoltarea acestuia ca persoană.</p> <p>Copiii, împreună cu adulții, sunt consumatori de produse media. Copiii au dreptul să fie as-</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>cultați, luați în considerare și să li se ofere o platformă în mass-media pentru a se pronunța. Aceste principii sunt stabilite în UNCRC.</p> <p>PREGĂTIREA INTERVIULUI</p> <p>Pentru reușita interviului trebuie pregătire. Copiilor, la fel ca și adulților, nu le plac vizitatorii ignoranți care irosesc timpul cu întrebări fără sens. Pentru o întâlnire cu copiii, nu trebuie să vă limitați doar la conversații preliminare cu adulți.</p> <p>Alegeți tema potrivită</p> <p>Copiii nu sunt interesați doar de muzica pop, modă și jocuri. Copiii, ca și adulții, sunt foarte dispuși să vorbească despre subiecte care îi interesează. Conversația poate decurge într-o direcție complet diferită decât vă așteptați și atunci trebuie să fiți flexibili.</p> <p>Un copil sau un grup de copii?</p> <p>Dacă interviul nu se referă la un eveniment din viața unui anumit copil, este mai bine să vorbiți cu un grup mic de copii. Copiii se simt mai puternici, mai încrezători. 4-6 persoane e numărul optim – toată lumea reușește să vorbească. De preferat copii de aceeași vârstă și, uneori, de același sex.</p> <p>Există, de asemenea, copii care sunt capabili să-și dezvăluie gândurile doar într-o conversație față în față. Dar nu uitați de respectarea regulilor de siguranță a copiilor. Nu oferi motiv să fii acuzat că ai încercat să abuzezi de încrederea copiilor.</p> <p>Ce copii?</p> <p>Toți copiii au voce, toți au dreptul să vorbească, nu doar cei pe care mass-media îi împarte în foarte dotați și în foarte suferinzi.</p> <p>Invitați un număr egal de băieți și fete să participe la interviu. Mențineți paritatea între copii de diferite naționalități, între copii cu dizabilități și copii sănătoși, copiii aparținând diferitelor grupuri socioeconomice.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Copiii cu vârsta sub 10 ani, care tind să răspundă monosilabic la întrebările adulților, necesită răbdare specială.</p> <p>Unde să-i găsim?</p> <p>În cluburi de tineret, asociații religioase, centre pentru copii, organizații neguvernamentale. Solicitați sfaturi de la liderii comunității, profesori, părinți, antrenori sportivi și alții care lucrează sistematic cu copiii. S-ar părea că cel mai simplu mod este de a contacta școlile, dar acest lucru este asociat cu dificultăți specifice.</p> <p>Cereți permisiune</p> <p>Când solicitați permisiunea de a interviua un copil și de a rezolva problemele legate de confidențialitate, trebuie să luați în considerare nu numai dorințele părinților sau tutorilor, ci și dorințele și drepturile copiilor. Interesele și dorințele lor sunt în primul rând pentru dvs., deoarece copiii au dreptul să vorbească despre ei înșiși, iar adulții nu au dreptul să le închidă gura. Adulții (în special oficialii) încearcă adesea să-i ferească pe copii de interviuri, temându-se că îi vor înfățișa într-o lumină proastă. Argumentul lor – copiii sunt vulnerabili, trebuie protejați. Până nu demult așa vorbeau și despre femei.</p> <p>Copiii au nevoie de etica jurnalistului</p> <p>Respectați reguli foarte stricte. Acestea se referă la aspecte precum expunerea, confidențialitatea, protecția copilului. În primul rând – interesele copilului și doar în al doilea rând interviul. Nu puneți niciodată copiii într-o situație de risc ulterior (posibilitatea de exploatare sau infracțiune împotriva lor). Dacă aflați în timpul interviului că există o amenințare la adresa vieții sau bunăstării copilului, este responsabilitatea dumneavoastră să luați măsurile necesare. Permisivitatea interviuatului nu vă scutește de responsabilitatea morală pentru consecințele eventuale dăunătoare ale publicației.</p> <p>Feriți-vă de etichetări</p> <p>Copiii deosebit de vulnerabili reacționează foarte dureros la ceea cum sunt numiți. Dacă</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>interviul este publicat și este citit sau auzit de oameni care cunosc copiii care au participat la acesta, epitetele pe care le folosiți pot avea un efect dăunător asupra soartei lor.</p> <p>O fetiță prostituată, de exemplu, poate că preferă să i se spună lucrătoare sexuală sau partener plătit sau, mai probabil, ar prefera să scrieți despre ceea ce face fără a pune o etichetă jignitoare pe ea. O fată răpită în scopuri sexuale de soldați insistă să fie numită soție. Copiii abuzați nu vor să fie numiți victime ale infracțiunilor. Este de datoria ta să respecti dorințele copiilor. Fete din Thailanda au mărturisit pentru "Salvați Copiii", că nu se numesc niciodată prostituate – eticheta le-a fost dată de străini. Ele, vorbind despre profesia lor, folosesc expresiile „primim oaspeți” sau „agățăm străini pe stradă”. În Rusia, o fată i-a explicat unui jurnalist că „tanti Nina o oferă pentru a se plimba cu bărbaiții”. Cititorul va înțelege perfect despre ce-i povestea.</p> <p>Durata interviului</p> <p>Când lucrați cu copii, nu priviți ceasul. Cu cât aveți mai mult timp, cu atât mai bine.</p> <p>Ședință preliminară</p> <p>O întâlnire până la interviu este una dintre cele mai bune modalități de a obține un interviu bun. Îi vei cunoaște și te vor cunoaște mai bine. Copiii îi tratează pe străini cu precauție naturală.</p> <p>Lucrul cu școala</p> <p>În primul rând, obțineți permisiunea directorului școlii înainte de a programa interviul. Încercați să lucrați în diferite școli. Nu toate categoriile de copii sunt reprezentate într-o singură școală. În unele școli studiază doar copiii părinților bogați, în altele – doar copiii săracilor. Școlile urbane diferă mult de cele rurale.</p> <p>Copiii sunt adesea jenați să vorbească liber de față cu profesorii lor. Este mai bine să vă lipsiți de profesori, cu excepția cazului în care copiii înșiși doresc prezența lor.</p> <p>Școala își prețuiește reputația. Profesorii, protejând-o, sunt ghidați de o singură dorință – de a găsi pentru interviu elevi care să prezinte școala în cea mai bună lumină posibilă. Cei mai buni vorbitori între copii nici pe departe nu-s eminenții.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>INTERVIUL</p> <p>Copiii sunt oameni importanți care pot comunica ceva interesant. Uită o vreme că ești mai în vârstă, mai cu experiență și cu mai multă carte. Arată-ți respectul și copilul te va răsplăti însutit.</p> <p>Selectarea locului</p> <p>Principala preocupare este de a găsi un loc pentru interviuri în care copiii să se simtă în largul lor. Sala de clasă și, cu atât mai mult, biroul directorului, nu îndeplinește aceste cerințe. Când vremea este favorabilă, efectuați interviuri în aer liber, dar acolo unde nici voi, nici copiii nu veți fi stânjeniți de trecători. Dacă interviul este față în față, în cameră, lăsați ușa deschisă; dacă în stradă, găsiți un loc ferit sub un copac, dar vizibil pentru alții. Acest lucru este dictat de cerințele de siguranță pentru copii.</p> <p>Faceți interviul într-un loc potrivit pentru subiectul interviului. Dacă-i despre livada școlară, chemați copiii acolo. Dacă locuiesc pe stradă, vorbește cu ei pe aceeași stradă.</p> <p>Doar copii?</p> <p>Prezența adulților este nedorită. Adulții, în special cei care supraveghează copiii, tind să stea deasupra lor, să-i întrerupă și să comenteze. Dar unii copii se simt mai încrezători în prezența unui adult în care au încredere.</p> <p>Stai confortabil?</p> <p>Fii la egalitate cu copiii. Nu lua scaunul cel mai mare și mai confortabil. Când copiii stau pe pământ sau pe podea, așezați-vă lângă ei. Când lucrați cu un grup, e bine ca toată lumea să stea în cerc. Gândiți-vă la gesturile și mimica feței, priviți copiii în ochi.</p> <p>Echipament</p> <p>Când efectuați interviuri pentru radio sau televiziune, nu scoateți tehnica în prim-plan. Explicați copiilor ce urmează, ce li se cere, ce veți face și de ce. Filmați copiii ca pe adulți: nu de sus sau de jos, ci cu camera la nivelul ochilor.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Prezentați-vă unul altuia</p> <p>Clar și simplu, explicați cine sunteți, de unde ați venit, ce faceți aici și în ce scop. Lăsați și copiii să se prezinte. Fiecare interviuat se va simți mult mai încrezător spunând câteva cuvinte despre sine la început.</p> <p>Explicați ce este un interviu</p> <p>Este extrem de important să le explicați copiilor ce îi așteaptă – să spuneți cum veți lucra, ce doriți de la ei, ce reguli trebuie respectate – să nu întrerupă vorbitorul, să asculte pe toată lumea etc. Copiii sunt foarte interesați de mass-media și pot să aibă așteptări nerealiste, care, după publicarea interviurilor, s-ar putea transforma în dezamăgiri. Spuneți copiilor cum intenționați să utilizați interviul și cât de probabil este să fie publicat.</p> <p>Confidențialitate și anonim</p> <p>Confidențialitatea este piatra de temelie a comunicării cu copiii. Întrebați-i dacă ar dori să fie numiți. Dacă aveți cea mai mică îndoială cu privire la acest lucru, menționați doar prenumele sau un nume de familie fictiv.</p> <p>Anonimatul le va permite copiilor să-și descopere gândurile și sentimentele cele mai ascunse pe care doresc cu disperare să le facă publice. În absența anonimatului, ei nu vor îndrăzni să facă acest lucru.</p> <p>Unii copii preferă să fie numiți după numele lor de familie. Dacă au fost de acord să li se publice numele, clarificați exact cum doresc să fie numiți: poate preferă numele complet și nu diminutivul obișnuit.</p> <p>Principala preocupare este siguranța copiilor. Copiii ar dori să fie fotografiați, dar știind că sunt în conflict cu legea, potențiale victime ale violenței, nu veți da nume și veți fotografia fața acoperită cu o mână sau o parte din îmbrăcăminte, astfel încât să nu poată fi identificați.</p> <p>Respectarea confidențialității nu este o lege beton. Dacă un copil vorbește despre abuz, sunteți obligat să raportați acest lucru autorităților competente (autoritatea centrală/minister de</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>resort; autoritatea tutelară locală sau teritorială; specialiști din cadrul instituțiilor de învățământ, medico-sanitare, culturale, organelor de ocrotire a normelor de drept și de asistență socială, indiferent de forma juridică de organizare, inspectoratului de stat al muncii, altor autorități și instituții publice cu atribuții în domeniul protecției copilului). Este mai bine să faceți acest lucru cu consimțământul copilului. Jurnalistul îl poate ajuta pe copilul aflat în situații vulnerabile, inclusiv prin informarea acestuia despre posibilitățile de a raporta abuzurile, petrecute în mediul fizic sau virtual, cum ar fi: telefonul copilului (116111)², numărul pentru urgențe 112, site-ul www.siguronline.md³, dar și profesorii, asistenții sociali din localitate sau alți profesioniști.</p> <p>Tehnici de vorbire</p> <p>Folosiți expresii simple pe care atât adulții, cât și copiii le înțeleg. Căutați dovezi că copiii vă înțeleg. Nu vă prefaceți că sunteți un copil mare, nu imitați limbajul copiilor – arătați-le respect folosind expresii ușor de înțeles.</p> <p>Cum începe un interviu</p> <p>Procedura obișnuită de interviu nu este adesea aplicabilă copiilor: întrebările directe nu-i predispun să vorbească.</p> <p>Adulții pun la nesfârșit întrebări copiilor, dorind să audă „răspunsul corect”.</p> <p>Ajutați copiii să înțeleagă că interviul nu este un examen sau un test, ci un mod de a-și spune gândurile.</p> <p>Nu forțați copiii să vorbească. S-ar putea ca unii dintre ei să fi venit la interviu nu din propria voință. Copiii au dreptul să tacă.</p> <p>Dacă discutați despre un eveniment, cel mai bine să întrebați copiii ce cred despre el. Evitați întrebările la care se poate răspunde da sau nu.</p> <p>² https://telefonulcopilului.md/ ³ https://siguronline.md/rom/no/despre-noi</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Abordarea subiectului</p> <p>A determina copiii să vorbească este mult mai dificil decât în cazul adulților. Pornește de la vreo întâmplare din viața ta, de exemplu, când te-ai speriat de un câine mic. Posibil copiii să te bombardeze cu întrebări și apoi să-și amintească ceva similar. Sau spune ceva controversat, de exemplu: „Nu înțeleg, de ce să salvăm elefanții? Îmi puteți explica de ce copiii apără elefanții?”</p> <p>Întrebări și răspunsuri</p> <p>Puneți întrebări cât mai clare și lipsite de ambiguitate. Oferiți copiilor libertatea deplină de a răspunde cum vor cu adevărat; în caz contrar, veți constata ulterior că interviul a dezvăluit opiniile voastre, nu a copiilor.</p> <p>Într-un grup care discută un subiect, copiii au uneori dorința de a-și pune singuri întrebări. Încurajează acest efort. Întrebările lor sunt adesea clare și sincere – o altă șansă de a privi lumea cu ochii copiilor.</p> <p>Nu întrerupeți copiii. Dacă ceva vă pare suspect, așteptați să se oprească și apoi cereți clarificări.</p> <p>Încurajarea este un stimulent important</p> <p>Spuneți copiilor clar că sunteți interesat de ceea ce spun ei.</p> <p>Uneori copiii fug de subiect și încep să discute altul. Nu încercați să-i direcționați „pe calea cea bună”: s-ar putea să ajungă, astfel, la o problemă arzătoare.</p> <p>Dacă interviul se desfășoară lent, copiii sunt reticenți în a răspunde; dacă se feresc de răspuns – amintiți-vă, acesta este dreptul lor.</p> <p>Subiecte, în special, intime</p> <p>Sensibilitate extremă atunci când discutați cu copiii probleme personale, precum violența împotriva lor, exploatarea sexuală, hărțuirea etnică, înșelăciunea, condițiile familiale, nevoia de a trăi pe stradă. Copiii nu au nevoie să-și deschidă sufletul în fața unui străin sau în fața unui prieten, dar uneori au o astfel de dorință. Se întâmplă chiar că le este mai ușor să fie sinceri cu un străin.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Nu încercați să-i liniștiți, arătați că ascultați cu atenție. Nu cereți frontal – „Spuneți-mi cum ați fost agresat” – ci cu o remarcă de genul: „Am avut impresia că aveți probleme, dar ați reușit să ieșiți din ele. Doriți să spuneți cum s-a întâmplat totul?”</p> <p>Explicați ce veți face cu interviul. Dacă este necesar, discutați despre consecințele nocive pe care le poate implica interviul. Aflați dacă vor sau nu copiii ca să le fie făcute publice cuvintele.</p> <p>Uneori trebuie să sacrificați informații interesante, deoarece copilul se opune publicării lor. Copiii au dreptul să spună „fără a fi tipărit”.</p> <p>Dacă în timpul interviului copilul devine agitat sau îngrijorat, decideți – schimbați subiectul sau, fără a aștepta cererea copilului, opriți interviul.</p> <p>Nu împiedicați copiii să-și schimbe declarațiile.</p> <p>Majoritatea copiilor nu sunt obișnuiți să fie ascultați și luați în serios de adulți. Uneori descriu ce li s-a întâmplat și așa, și altfel sau chiar se contrazic. Ori mint sau inventează fabule. Și adulții păcătuiesc cu acest defect. Copiii, însă, au motive întemeiate să se comporte astfel. Nu convingeți copiii să spună „adevărul”. Și nu lăsați adulții, prezenți la interviu să facă asta. Faptele în sine nu sunt importante sau cronologia evenimentelor (le puteți restabili întotdeauna mai târziu), ci modul în care s-au reținut în mintea copilului.</p> <p>Dificultăți?</p> <p>Respectați copiii, luați-i în serios și este puțin probabil să se „poarte rău”. Dar, oricare ar fi motivele comportamentului imprevizibil al acestor copii, nu vă permiteți să vă supărați – tot nu vă va ajuta – și nu considerați că este de datoria dvs. să îi puneți la respect.</p> <p>Nu poți găsi o explicație pentru ceea ce s-a întâmplat. Poate, din vina ta? Poate erai obosit, copleșit, gândindu-te la altceva, fără interes sincer pentru ceea ce se întâmpla?</p> <p>Dificultățile apar de obicei nu din cauza copiilor, ci din cauza intervenției adulților, convinși că-i dreptul și datoria lor de a se amesteca.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>CUM ÎNCHEI INTERVIUL</p> <p>Nu încheia brusc interviul. Gândește-te unde să te oprești. Comportă-te astfel încât, după ce pleci, copiii să nu se simtă frustrați sau supărați. Nu uitați să întrebați copiii dacă nu cumva au spus ceva, ce le poate apoi juca festa. Dacă cineva renunță la ceva ce poate știrbi din interviul incitant, nu ai dreptul să procedezi altfel.</p> <p>Ce vor da interviurile copiilor?</p> <p>Un interviu bun aduce satisfacție atât copiilor, cât și jurnalistului.</p> <p>Gândiți-vă:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interviul le va oferi copiilor încredere că pot avea o platformă unde să vorbească liber, sau vă fi important doar pentru editor? • le va plăcea copiilor să fie intervievați? • vor învăța ceva din interviu? • vor primi în schimb ceva de la dvs. (satisfacție, experiență nouă, informații noi, simpatia și interesul pentru viața lor)? <p>Este foarte important să împărtășești rezultatele interviului cu copiii. Copiilor le place să prezinte acest gen de „dovezi fizice” acasă și la școală. Dar nu fă promisiuni pe care nu le poți ține.</p> <p>Privind in urma</p> <p>Este extrem de util să întrebați copiii ce părere au despre interviu și cum îl puteți îmbunătăți în beneficiul lor. Luați criticile lor, dacă există, ca sfaturi utile pentru viitor, nu încercați să vă scuzați. Copiii, de regulă, sunt oameni foarte cinstiți, deci evaluarea lor merită foarte mult.</p> <p>Tu trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să asculți cu atenție; • să tratezi copiii ca pe egali; • să-i iei în serios; 	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<ul style="list-style-type: none"> • să pui întrebări sincere; • să afli dacă li se permite să fie menționate numele lor reale; • să le acorzi suficient timp; • să explici cum intenționezi să utilizezi informațiile primite. <p>Tu nu trebuie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • să vorbești pe un ton de superioritate; • să șezi sau să stai la alt nivel decât cel al copiilor; • să-i pui să răspundă cu cuvintele tale; • să permiți altor adulți să-i învețe ce să spună; • să-i întrerupi; • să vorbești prea mult despre tine (când nu ți se cere); • să continui interviul când copilul devine îngrijorat, alarmat. <p>DUPĂ INTERVIU</p> <p>Lucrul cu copiii nu se termină cu interviul. Este foarte important să îi urmărim consecințele, deoarece ar putea afecta copiii mai mult decât credeai.</p> <p>Informați copiii, ori de câte ori este posibil, când materialul dvs. va fi publicat tipărit sau difuzat. Nu face promisiuni nerealiste. Dacă nu știi ce urmează, spune-o.</p> <p>Ori de câte ori este posibil, implicați copiii pe care i-ați interviuat atunci când pregătiți un articol sau un program. Luând stiloul pentru a scrie sau edita materialul necesar pentru mass-media, este extrem de ușor să cedezi tentației de a privi totul prin ochii unui adult.</p> <p>Lungește plăcerea copiilor</p> <p>Copiii sunt fericiți că apar în mass-media. Trimite-le copii ale interviului.</p>	

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>De reținut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oferă copiilor acces la mass-media. Copiii pot vorbi prin intermediul mass-media numai dacă jurnaliștii le oferă această șansă; • Reflectă copiii corect. În caz contrar, copiii își pierd încrederea în onestitatea adulților și a mass-mediei; • Nu abuza de încrederea copiilor. În timpul unui interviu, un copil poate spune multe, dar nimic nu trebuie, ulterior, să-l dezamăgească ori să-i facă rău; • Respectă confidențialitatea atunci când comunică cu copiii. Copiii mai mult decât adulții, au dreptul la confidențialitate. Dacă un copil nu vrea să fie interviuat, acesta este dreptul său. Dacă părinții își dau consimțământul pentru un interviu cu copilul lor, iar acesta îl refuză, atunci ultimul cuvânt este al copilului; • Ia în considerare consecințele interviului. Viața copiilor continuă și după interviu. Gândiți-vă la impact; <p>Mass-media are un impact profund asupra vieții copiilor. De multe ori ei vor să devină jurnaliști. Comportamentul tău trebuie să le întărească această dorință.</p>	
<p>Sesiunea V. Exercițiu.</p> <p>12.00 – 13.00</p>	<p>Exercițiul 1. Lucru în grup: elaborarea întrebărilor-cheie pentru interviul cu un copil, în funcție de vârsta acestuia.</p> <p>Formarea a 3-4 echipe.</p> <p>Sarcină: elaborarea întrebărilor-cheie pentru un interviu cu un copil –</p> <ul style="list-style-type: none"> Echipa 1: de 5 ani Echipa 2: de 8 ani Echipa 3: de 12 ani Echipa 4: de 16 ani <p><i>Sarcini secundare:</i> de precizat tema interviului, scopul interviului, locul desfășurării interviului și unde va fi publicat/difuzat interviul.</p>	<p>Hârtie, pixuri Flip chart paper</p> <p>Anexa 5. PLIANT 3. „Copiii: eventuale întrebări pentru interviuri”</p>

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p>Echipele au libertatea să aleagă subiecte diverse, inclusiv sensibile. Trainerul/trainera îi poate ghida spre alegerea temelor pluraliste, inclusiv care vizează copiii în contexte pozitive, cât și în negative/sensibile/vulnerabile.</p> <p>Scopul exercițiului – să dezvolte abilitățile jurnaliștilor de a intervieva copii de orice vârstă. Dacă tema aleasă va reflecta un subiect sensibil, cu atât mai de învățatură va fi evaluarea calității întrebărilor-cheie.</p> <p>Prezentarea rezultatelor.</p> <p>Analiză colectivă.</p> <p>Concluzii și recomandări.</p>	
<p>Exercițiu.</p> <p>14.00 – 14.20</p>	<p>Exercițiu de revigorare</p> <p>Participanții/participantele – în cerc. Este stabilit cine dintre participanții/participante s-a născut în ianuarie, februarie și tot așa.</p> <p>Sarcina: fără a comunica verbal (doar prin semne), să se aranjeze în rând de la stânga la dreapta, în ordinea numerică a zilelor de naștere, indiferent de luna și anul nașterii. Este verificată corectitudinea aranjării rândului.</p> <p>Prin numărarea participanților/participantelor de la 1 la 3-4, sunt formate echipele pentru exercițiul care urmează.</p>	
<p>Sesiunea VI.</p> <p>Să relatăm despre copii în mass-media!</p> <p>Exercițiu</p> <p>14.20 – 16.00</p>	<p>Discuții cu participanții despre copiii în mass-media:</p> <ul style="list-style-type: none"> • temele abordate mai des și cele trecute cu vederea. <p>Recomandări tematice</p> <p>Exercițiul 1. Lucru în grup: evaluarea reciprocă a materialelor jurnalistice elaborate de participanți/participante</p>	<p>Laptopuri</p> <p>Internet</p> <p>Hârtie, pixuri</p> <p>Flip chart paper</p>

ACTIVITATEA CONFORM AGENDEI	CONȚINUT	RESURSE TRAINER
	<p><i>Notă: Toți participanții la training trebuie să vină la training cu câte un material la tema „copii”, realizat și/sau difuzat în ultima perioadă, în versiune electronică. Organizatorii vor tipări materialele în numărul necesar de copii sau vor oferi laptori pentru a viziona materialele.</i></p> <p>Sarcini:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fiecare din cele 3-4 echipe formate la exercițiul precedent selectează câte un singur subiect din cele prezentate de membrii echipei. Criteriul de bază la selectare: actualitatea și relevanța; • subiectul selectat este propus spre analiză și evaluare echipei vecine; • echipele evaluează calitatea subiectului și formulează recomandări. <p>Prezentarea pe echipe a evaluărilor și recomandărilor.</p> <p>Analiză colectivă a sarcinilor îndeplinite.</p> <p>Recomandări suplimentare de la trainer/ă.</p>	<p>Anexa 6. PLIANT 4. „Copiii: teme și aspecte tematice pentru jurnaliști”</p>
<p>Sesiune de final</p> <p>16.30 – 17.00</p>	<p>Discuții, concluzii și recomandări finale.</p> <p>Fiecare participant/participantă va povesti ce a reținut, esențial, la finele trainingului. Distribuirea materialelor, elaborate în prealabil de trainer/traineră.</p> <p>Evaluarea cunoștințelor participanților/participantelor la finele trainingului.</p> <p><i>Participanții/participantele completează Chestionarul 1 (identic celui de evaluare inițială – Anexa 1)</i></p> <p>Evaluarea trainerului/trainerei, agendei și condițiilor de desfășurare a trainingului.</p> <p><i>Participanții/participantele completează Chestionarul 2 – Anexa 7</i></p> <p>Încheierea trainingului.</p>	<p>Chestionare Flip chart paper</p>

ANEXE

ANEXA 1.

Chestionarul nr. 1 de evaluare a cunoștințelor participanților

(se completează la începutul și la sfârșitul trainingului)

Bifați răspunsurile pe care le considerați corecte

1. Principalul document internațional în materie de drepturi ale copilului este:

- a) Declarația Universală a Drepturilor Omului
- b) Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (UNCRC)
- c) Declarația ONU cu privire la drepturile copilului
- d) Convenția cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor
- e) Declarația de la Geneva din 1924 privind Drepturile Copilului

2. Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (UNCRC) a fost adoptată în anul:

- a) 1948
- b) 1989
- c) 1991
- d) 1999
- e) 2006

3. Republica Moldova a ratificat Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (UNCRC) în anul:

- a) 1990
- b) 1993
- c) 2000
- d) 2008
- e) N-a ratificat-o

4. Copii cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani, aflați în detenție:

- a) Pot participa în programe radio/tv
- b) Nu pot participa în programe radio/tv

5. Jurnalistul tratează informația colectată despre copii:

- a) Ca și pe oricare informație despre orice categorie de persoane
- b) Cu deosebită acuratețe, ținând cont de lege și de interesul redacției
- c) Cu deosebită acuratețe, asigurându-se că publicarea informației nu va dăuna copiilor

6. Jurnalistul are următoarele obligații față de copiii implicați în evenimente cu conotație negativă:

- a) Să le protejeze identitatea, doar în cazul în care copiii sunt protagoniștii evenimentelor
- b) Să nu le protejeze identitatea, atrăgând astfel atenția publicului asupra unei probleme
- c) Să le protejeze identitatea atât în cazul în care copiii sunt protagoniști, cât și în cel în care ei sunt martori

7. Fotografii și/sau înregistrările video/audio în care apar copii implicați în evenimente cu conotație negativă trebuie:

- a) Modificate/blurate/, pentru a proteja identitatea copiilor
- b) Prezentate ca atare, pentru a atrage atenția publicului
- c) Prezentate ca atare, în cazul în care identificarea copiilor este de interes public

8. Pentru un interviu cu un elev:

- a) Este necesar acordul elevului
- b) Nu este necesar acordul elevului
- c) Este necesară permisiunea părinților
- d) Nu este necesară permisiunea părinților
- e) Este necesar acordul directorului școlii
- f) Nu este necesar acordul directorului școlii
- g) Este necesară permisiunea dirigintei elevului
- h) Nu este necesară permisiunea dirigintei elevului

9. La interviul cu un copil prezența unui adult:

- a) Este obligatorie
- b) Nu este obligatorie

10. Într-un interviu cu un copil cu dizabilități jurnalistul este obligat:

- a) Să amintească în toate situațiile, că interviul este cu un copil cu dizabilități
- b) Să-l compătimizească pe copilul cu dizabilități
- c) Să nu-l compătimizească
- d) Să amintească despre necesitatea colectării de ajutoare pentru copiii cu dizabilități
- e) Să ajute (material) copilul cu ce poate
- f) Să-i promită ajutor și să-și îndeplinească promisiunea
- g) Să nu amintească de dizabilitatea copilului
- h) Să-l trateze ca pe un copil obișnuit

11. Dacă în timpul interviului cu un copil reporterul află că acesta a fost supus violenței sexuale, reporterul:

- a) Renunță la interviu
- b) Nu renunță la interviu și solicită detaliile cazului
- c) Nu renunță la interviu și solicită prezența părinților
- d) Nu renunță la interviu și solicită prezența unui psiholog
- e) Nu renunță la interviu și solicită prezența dirigintelui
- f) Nu renunță la interviu și dă asigurări copilului, că-i va rezolva cazul
- g) Nu renunță la interviu și asigură confidențialitatea/anonimatul copilului
- h) După interviu anunță despre caz autoritățile competente
- i) Pentru a nu-l trauma și mai mult pe copil, îl asigură, că va ține cazul în secret.

Mulțumim!

ANEXA 2.

PLIANT 1. „Copilul are drepturi”

Copilul are drepturi

(din Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului)

Copilul are dreptul:

- La viață
- La un nume, de a dobândi o cetățenie, de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit de părinți
- De a-și păstra identitatea, inclusiv cetățenia, numele și relațiile familiale.
- Să nu fie separat de părinții săi
- De a întreține relații personale și contacte directe cu părinții, dacă a fost separat de ei
- Ca orice cerere depusă de el sau de părinții lui, în vederea reîntregirii familiei, să fie examinată operativ, cu bunăvoință și umanism
- De a întreține relații personale și contacte directe cu părinții, când aceștia au reședința în state diferite
- De a părăsi orice țară (ca și părinții), inclusiv propria țară, și de a reveni în propria țară
- De a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește
- De a fi ascultat în orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește
- La libertatea de exprimare
- La libertatea de gândire, de conștiință și religie
- La libertatea de asociere și la libertatea de întrunire pașnică
- De acces la informație și materiale provenind din surse naționale și internaționale
- De a beneficia de serviciile și așezămintele de îngrijire a copiilor
- Ca interesele sale să primeze în cazul adopției
- De a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare
- De a beneficia de asistența socială, inclusiv de asigurări sociale
- De a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială
- La recuperarea pensiei alimentare de la părinții săi atât în țară, cât și în străinătate
- La educație pe baza egalității de șanse
- La învățământul primar obligatoriu și gratuit
- La diferite forme de învățământ secundar, atât general, cât și profesional
- De acces la învățământul superior, în funcție de capacitatea fiecăruia
- De acces la informarea și orientarea școlară și profesională
- De a-i fi aplicate măsuri de disciplină școlară într-un mod compatibil cu demnitatea sa ca ființă umană
- La viața culturală proprie, de a-și declara apartenența religioasă și de a-și practica propria religie, de a folosi limba proprie

- La odihnă și la vacanță, de a practica activități recreative proprii vârstei sale, de a participa liber la viața culturală și artistică
- Să fie angajat în câmpul muncii de la vârsta minimă fixată de stat
- La o viață împlinită și decentă, indiferent de dezabilitățile fizice și mentale
- La îngrijiri speciale și la ajutor în cazul dezabilităților fizice și mentale
- La recuperare fizică și psihologică și la reintegrare socială, dacă este victima unei forme de neglijență, exploatare sau abuz

Copilul are dreptul să fie protejat:

- Împotriva imixtiunii arbitrare sau ilegale în viața sa privată, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondența sa
- Împotriva informațiilor și materialelor care dăunează bunăstării sale
- Împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual
- Prin asistență specială din partea statului în cazul când este lipsit de mediul său familial sau când nu poate fi lăsat în acest mediu
- Prin asistență umanitară corespunzătoare în cazul în care caută să obțină statutul de refugiat sau în care este considerat refugiat
- În cazul în care părinții sau alți membri ai familiei nu pot fi găsiți
- Împotriva exploatării economice
- De a nu fi constrâns la vreo muncă ce comportă vreun risc pentru educația, sănătatea sau dezvoltarea sa
- Contra folosirii de stupefiante și substanțe psihotrope, contra folosirii sale în scopul producerii și al traficului ilicit de astfel de substanțe
- Contra oricărei forme de exploatare sexuală și de violență sexuală
- De răpire, vânzare și trafic de copii
- Contra oricărei forme de exploatare dăunătoare oricărui aspect al bunăstării sale
- Pentru a nu fi supus la tortură, la pedepse sau la tratamente crude, inumane sau degradante
- Împotriva pedepsei capitale sau pe viață, dacă nu a atins vârsta de 18 ani
- Pentru a nu fi privat de libertate în mod ilegal sau arbitrar
- Conform dreptului umanitar internațional, în caz de conflict armat
- Pentru a nu participa direct la ostilități, sub vârsta de 15 ani
- Pentru a nu fi înrolat în forțele armate, sub vârsta de 15 ani

Copilul bănuțit sau acuzat de o încălcare a legii penale are dreptul:

- La un tratament conform cu simțul demnității și al valorii personale
- De a fi prezumat nevinovat până la stabilirea vinovăției sale conform legii
- De a fi informat în cel mai scurt termen și direct despre acuzațiile care i se aduc
- La examinarea, fără întârziere, a cauzei sale de către o instanță independentă, în prezența asistenței juridice sau a părinților săi
- De a nu fi constrâns să depună mărturie sau să mărturisească că este vinovat

- De a recurge la o cale de atac dacă se dovedește ca a încălcat legea penală
- De a fi asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege limba utilizată
- La respectarea deplină a vieții sale private, în toate fazele procedurii.

Copilul privat de libertate are dreptul:

- Să fie tratat cu omenie și cu respectul cuvenit demnității umane
- Să fie separat de adulți
- Să mențină contactul cu familia sa prin corespondență și vizite
- Să aibă acces rapid la asistență juridică
- Să conteste legalitatea privării lui de libertate
- La judecarea în procedura de urgență a cazului respectiv.

Cele mai grave forme ale muncii copiilor:

- toate formele de sclavie
- vânzarea de copii
- comerțul cu copii
- subjugarea pentru datorii
- munca de servitor
- munca forțată sau obligatorie
- recrutarea forțată sau obligatorie a copiilor în vederea utilizării lor în conflictele armate
- utilizarea, recrutarea sau oferirea unui copil în scopul prostituției, producției de material pornografic sau de spectacole pornografice
- utilizarea, recrutarea sau oferirea unui copil în scopul unor activități ilicite, mai ales pentru producția și traficul de stupefiante
- muncile susceptibile să dăuneze sănătății, securității sau moralității copilului.

ANEXA 3.**PLIANT 2. „Informația cu impact negativ asupra copiilor”****Informația cu impact negativ asupra copiilor**

(Din Legea cu privire la protecția copiilor împotriva impactului negativ al informației)

Informația cu impact negativ asupra copiilor:

- despre violență, care încurajează agresivitatea și disprețul față de viață
- care încuviințează deteriorarea sau nimicirea bunurilor
- care aduce în prim plan cadavrul sau corpul unei persoane în agonie fie un corp mutilat ca urmare a unui tratament crud
- cu caracter pornografic
- care invită copiii să participe la jocuri de noroc sau la alte jocuri care lasă impresia de câștig ușor
- care apreciază pozitiv dependența față de substanțele stupefiante, toxice, psihotrope, tutun, alcool
- care încurajează consumul, producerea, răspândirea sau procurarea de substanțe stupefiante, toxice, psihotrope, tutun, alcool
- care incită la provocarea de leziuni corporale sau la suicid, care descriu mijloacele sau circumstanțele de suicid
- care apreciază pozitiv o infracțiune sau care idealizează infractorii
- care încurajează comportamente ce jignesc demnitatea umană
- care relatează batjocorirea sau înjosirea unui om ori a unui grup de oameni în legătură cu originea etnică, apartenența națională, rasială, sexuală, în legătură cu boala, starea socială, limba vorbită, religia practică, convingerile sau opiniile împărtășite
- care prezintă fenomene paranormale înscenate astfel încât să producă impresia realității
- care încurajează violența și exploatarea sexuală, abuzurile sexuale comise asupra copiilor, relațiile sexuale dintre copii
- care folosește limbajul licențios și gesturile indecente
- care conține sfaturi privind producerea, procurarea sau utilizarea explozivelor, a substanțelor stupefiante ori psihotrope
- care încurajează proastele deprinderi alimentare, de igienă și inactivitatea fizică
- care demonstrează o ședință de hipnoză în masă, al cărei subiect este auditoriul mijlocului de informare în masă.

Informația interzisă spre difuzare:

- care relatează batjocorirea sau înjosirea unui om ori a unui grup de oameni în legătură cu originea etnică, apartenența națională, rasială, sexuală, în legătură cu boala, starea socială, limba vorbită, religia practică, convingerile sau opiniile împărtășite
- cu caracter pornografic care încurajează violența și exploatarea sexuală a copiilor sau care au drept scop demonstrarea violenței
- ce conține date cu caracter personal ale unui copil bănuțit, acuzat ori condamnat pentru

săvârșirea unei infracțiuni sau contravenții, dacă acesta nu se ascunde de organele de drept ori de instanțele judecătorești, sau ale unui copil care este victima unei infracțiuni ori contravenții, ceea ce permite identificarea acestuia

- ce conține date cu caracter personal ale unui copil care fie și-a provocat leziuni corporale ori a încercat să o facă, fie s-a sinucis ori a făcut o tentativă de sinucidere, ceea ce permite identificarea acestuia
- ce conține fotografiile ale copiilor sau materiale video despre aceștia în contextul unor fenomene sociale negative, ceea ce permite identificarea copiilor
- care jignește demnitatea copilului identificat și/sau lezează interesele sale superioare.

Informația interzisă spre difuzare la radio și tv:

- imagini ori fotografii ale corpului copilului decedat
- imagini de natură pornografică
- orice referire defavorabilă sau discriminatorie la originea etnică, naționalitatea, rasa, religia ori dizabilitatea unui copil
- orice indicii care ar putea duce la identificarea copiilor implicați în situații cu conotație negativă (accidente, infracțiuni, abuz sexual, abuz fizic sau psihic, dispute familiale, sinucideri, consum de droguri, abuz de alcool etc.), inclusiv în calitate de victime sau martori. Fac excepție situațiile în care jurnalistul acționează cu acordul părinților (tutorilor, curatorilor) în interesul superior al copilului
- orice indicii care ar putea duce la identificarea unui copil implicat în acte de autovătămare corporală de orice natură, inclusiv în tentative de suicid sau în sinucideri
- orice indicii care ar putea duce la identificarea unui copil HIV pozitiv. Această interdicție se aplică chiar și atunci când intenția programului este de a prezenta și de a pune în evidență o problemă socială
- reconstituiri ale infracțiunilor, abuzurilor și ale altor situații cu conotație negativă în care sunt folosiți copiii
- interviuri și declarații în care copiii le sunt solicitate păreri referitoare la probleme intime de familie sau probleme care le depășesc puterea de judecată. În cazul copiilor cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani, aflați în diferite forme de detenție (reținut, arestat, deținut în penitenciar) sau care au calitatea procesuală de bănuit, învinuit, inculpat sau condamnat pentru comiterea unor infracțiuni în cadrul unei urmăriri penale, fie în cazul copiilor victime sau martori ale abuzurilor fizice, psihice sau sexuale, aceștia pot apărea în programele audiovizuale dacă sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:
 - există acordul scris al copilului
 - au fost luate măsuri de protecție a identității copilului.

Restricții pentru răspândirea informației cu impact negativ asupra copiilor:

- Este interzisă difuzarea în intervalul orar 6.00 – 20.00 de programe audiovizuale de studio sau realizate în direct în care se fumează, se consumă băuturi alcoolice ori se prezintă acte de comportament obscen
- Este interzisă difuzarea în intervalul orar 6.00 – 23.00 producții care prezintă:
 - a) violență fizică, psihică sau de limbaj în mod repetat;
 - b) scene de sex, de limbaj sau de comportament obscen;

c) persoane în ipostaze degradante;

d) lupte libere nereglementate de federațiile sportive naționale sau internaționale

- Programele de știri și de actualități se supun cerințelor de protecție a copiilor și vizionării în familie. În cazul difuzării unor scene de violență sau cu impact emoțional negativ, avertizarea verbală a publicului este obligatorie. Mijloacele de informare în masă nu pot prezenta scene de violență în mod repetat în cadrul aceleiași producții audiovizuale, iar imaginile care prezintă execuții, oameni uciși sau voluntari ai morții, indiferent de motivația acestora, se difuzează numai în cazuri temeinic justificate.
- Programele audiovizuale care pot afecta dezvoltarea fizică, mintală, spirituală sau morală a copiilor pot fi difuzate numai dacă vizionarea este restricționată printr-un sistem de acces condiționat. În lipsa unui sistem de acces condiționat, difuzarea programelor respective se poate face numai în intervalul orar permis, potrivit clasificării programului în funcție de conținutul acestuia. Responsabilitatea clasificării acestor producții audiovizuale le revine titularilor de licență de emisie.
- Producții audiovizuale interzise copiilor sub 18 ani – se difuzează numai în intervalul orar 24.00 – 6.00 și vor fi însoțite permanent de un semn de avertizare reprezentând un cerc de culoare roșie, iar în interiorul acestuia, pe fond transparent, numărul **18** de culoare albă.
- Producții audiovizuale interzise copiilor sub 15 ani – se difuzează numai în intervalul orar 22.00 – 6.00 și vor fi însoțite permanent de un semn de avertizare reprezentând un cerc de culoare roșie, iar în interiorul acestuia, pe fond transparent, numărul **15** de culoare albă.
- Producții audiovizuale interzise copiilor sub 12 ani – se difuzează numai după ora 20.00 și vor fi însoțite de un semn de avertizare reprezentând un cerc de culoare roșie, iar în interiorul acestuia, pe fond transparent, numărul **12** de culoare albă.
- Producții audiovizuale interzise copiilor sub 7 ani – se difuzează numai după ora 20.00 și vor fi însoțite de un semn de avertizare reprezentând un cerc de culoare roșie, iar în interiorul acestuia, pe fond transparent, numărul **7** de culoare albă.
- Producții audiovizuale care pot fi vizionate de copiii în vârstă de până la 12 ani numai cu acordul sau împreună cu părinții ori familia – se difuzează însoțite de un semn de avertizare reprezentând un cerc de culoare roșie, iar în interiorul acestuia, pe fond transparent, majusculele **AP** (acord parental) de culoare albă.

Excepții de la restricțiile privind difuzarea informației cu impact negativ asupra copiilor:

- informația are valoare științifică sau artistică fie este necesară pentru cercetări, instruire sau educație
- publicarea ei se face în interes public.
- Excepțiile vor fi precedate de un aviz privind posibilul impact negativ al informației asupra copiilor.

ANEXA 4. Exercițiul 1.

Sesiunea III.

Evaluarea calității jurnalistice și a corectitudinii juridice a două subiecte jurnalistice.

Sarcină pentru trainer/traineră:

Împărțiți participanții/participantele în 3 grupuri.

Grupul nr.1:

1. De citit și analizat longreadul publicat de portalul „Oameni și kilometri” pe 19 mai 2021, intitulat **„Elevii care-și schimbă propriile vieți”**. *Link – mai jos.*
2. De vizionat reportajul video difuzat de ProTV Chișinău pe 19 decembrie 2021, intitulat **„Împușcat de amicul de pahar”**. *Link – mai jos.*

Grupul nr.2:

1. De vizionat și analizat reportajul video difuzat de postul de televiziune „Первый Приднестровский” pe 20 februarie 2018, intitulat **„В Тирасполе прошла зимняя олимпиада для дошколят”**. *Link – mai jos.*
2. De vizionat reportajul video publicat pe www.protv.md pe 9 ianuarie 2022, intitulat **„Imagini șocante în România. O mamă își bate cu bestialitate fetița de numai doi ani: „Eu pe tine te omor! Unde-i cuțitul, că o tai!”**. *Link – mai jos.*

Grupul nr. 3:

1. De vizionat reportajul video difuzat de postul de televiziune „Первый Приднестровский” pe 8 ianuarie 2020, intitulat **„Технологии будущего глазами детей”**. *Link – mai jos.*
2. De vizionat reportajul video difuzat de postul de televiziune TVN pe 16 decembrie 2021, intitulat **„Mama a găsit-o în comă, iar școala a îmbrăcat straie de doliu. Cum s-a stins din viață minora de 14 ani din Singerei”**. *Link – mai jos.*

<p>Sarcini pentru grupul nr. 1:</p>	<p>Citiți longreadul „Elevii care-și schimbă propriile vieți” și răspundeți la următoarele întrebări, notând răspunsurile pe o coală mare de hârtie sau pe tablă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A respectat jurnalista normele juridice prezentând povestea liceenilor/liceenelor? Argumentați răspunsul. 2. A respectat jurnalista normele deontologice prezentând povestea liceenilor/liceenelor? Argumentați răspunsul. 3. Poate fi considerat acest material drept o bună practică de abordare a drepturilor copilului în mass-media? Argumentați răspunsul.
<p>Sarcini pentru grupul nr. 1:</p>	<p>Vizionați reportajul „Împușcat de amicul de pahar” și răspundeți la următoarele întrebări, notând răspunsurile pe o coală mare de hârtie sau pe tablă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Au procedat corect jurnaliștii difuzând imagini explicite despre omor? Argumentați răspunsul. 2. Cum poate afecta acest material copiii? Argumentați răspunsul. 3. Cum trebuia să „ambaleze” jurnaliștii știrea pentru ca aceasta să nu afecteze, sau să reducă la maximum impactul negativ asupra copiilor? Argumentați răspunsul.
<p>Sarcini pentru grupul nr. 2:</p>	<p>Vizionați reportajul „В Тирасполе прошла зимняя олимпиада для дошколят” și răspundeți la următoarele întrebări, notând răspunsurile pe o coală mare de hârtie sau pe tablă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Au respectat jurnaliștii normele juridice prezentând eroii și eroinele? Argumentați răspunsul. 2. Au respectat jurnaliștii normele deontologice prezentând eroii și eroinele? Argumentați răspunsul. 3. Poate fi considerat acest material drept o bună practică de abordare a copilului în mass-media? Argumentați răspunsul.

<p>Sarcini pentru grupul nr.2:</p>	<p>Vizionați reportajul „Imagini șocante în România. O mamă își bate cu bestialitate fetița de numai doi ani: „Eu pe tine te omor! Unde-i cuțitul, că o tai” și răspundeți la următoarele întrebări, notând răspunsurile pe o coală mare de hârtie sau pe tablă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Există elemente în acest material care îl pot cataloga drept unul cu impact negativ asupra copiilor? Argumentați răspunsul. 2. Titlul și fotografiile care însoțesc materialul respectă normele juridice privind mediatizarea subiectelor despre copii? Argumentați răspunsul. 3. Titlul și fotografiile care însoțesc materialul respectă normele deontologice privind mediatizarea subiectelor despre copii? Argumentați răspunsul.
<p>Sarcini pentru grupul nr.3:</p>	<p>Vizionați reportajul „Технологии будущего глазами детей” și răspundeți la următoarele întrebări, notând răspunsurile pe o coală mare de hârtie sau pe tablă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Respectă jurnaliștii dreptul la imagine a copiilor care apar în material? Argumentați răspunsul. 2. Respectă jurnaliștii regulile de intervievare a copilului – protagonist? Argumentați răspunsul. 3. Poate fi considerat acest material drept o bună practică de abordare a copilului în mass-media? Argumentați răspunsul.
<p>Sarcini pentru grupul nr.3:</p>	<p>Vizionați reportajul „Mama a găsit-o în comă, iar școala a îmbrăcat straie de doliu. Cum s-a stins din viață minora de 14 ani din Sîngerei” și răspundeți la următoarele întrebări, notând răspunsurile pe o coală mare de hârtie sau pe tablă:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Au încălcat jurnaliștii normele legale dezvăluind identitatea fetei și detalii despre familia ei? Argumentați răspunsul. 2. Au încălcat jurnaliștii normele deontologice dezvăluind identitatea fetei, publicând imagini cu ea și prezentând detalii despre familia ei? Argumentați răspunsul. 3. Ce elemente puteau fi omise pentru ca să fie respectate cadrul legal și normele deontologice, fără a afecta însă valoarea informațională a materialului? Argumentați răspunsul.

Longread de analizat pentru Grupul 1:

„Elevii care-și schimbă propriile vieți”

<https://oamenisikilometri.md/elevii-care-si-schimba-propriile-vieti/>

Elevii intră uimiți pe ușa Liceului Teoretic Bogdan Petriceicu Hasdeu din orașul Drochia. Nu le vine a crede urechilor. Muzică faină, ritmată și pe placul lor răsună pe coridoarele luminoase și curate. Mai au 15 minute până să înceapă prima lecție. Așa că și-au lăsat rucsacurile în cabinete și savurează, făcându-se comod pe băncile din piele aranjate pe holuri, când o piesă din repertoriul trupei Holograf, când o piesă de-a cântăreței americane Billie Eilish.

Brusc muzica dispare, iar în boxele negre se aude vocea plăcută și caldă a elevei din a X-a, Maria Oșovschi. „Bună ziua dragi colegi! Vă salută „Hasdeu FM”! Acum avem pauza informativă. Vă aduc la cunoștință semnificația zilei de astăzi”. Salutul nu durează mai mult de 3-5 minute. Liceenii sunt informați despre ce urmează să se întâmple în liceu săptămâna asta, cine a mai câștigat vreun concurs, cine este omagiat, câteva curiozități, încheind cu un îndemn frumos.

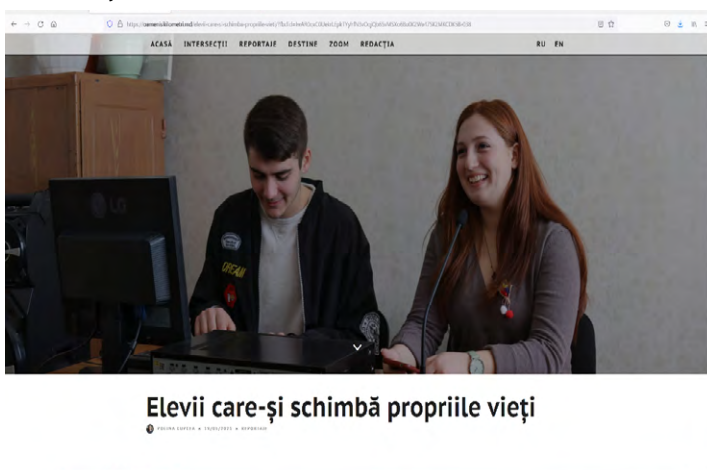
Maria răsuflă ușurată. Cele cinci minute informative îi dau emoții aproape de fiecare dată. „Îmi place tare ceea ce fac. Am exersat mult la nivel de dicție, intonație. Mă bucur că pot aduce o notă pozitivă, un zâmbet pe față colegilor”, spune eleva cu părul roșu despre pasiunea sa de crainic la radio.

Pentru ultimele cinci minute de pauză, DJ Bogdan, elev în XI-a, lasă pe post cântecele preferate ale liceenilor. „Regulamentul prevede că la radioul din liceul nostru se difuzează orice piesă dorești, numai nu se permite muzică de proastă calitate, manele sau ceva de genul „Sus paharul!”, explică tânărul înalt și brunet.

Apoi sunetul pieselor e înlocuit cu sunetul arhicunoscut și strident, care le aduce la cunoștință că încep lecțiile. Bogdan și Maria închid radioul și părăsesc cabinetul directoarei-adjuncte pentru educație și coordonatoare a Consiliului de Elevi (CE), Tatiana Gîscă.

Începând cu luna februarie curent, pauzele dintre lecții la Liceul Teoretic Bogdan Petriceicu Hasdeu din Drochia sunt diferite. „Sunt mai vesele, destul de drăguțe, informative și creative. Și, real, mie ca profesor îmi place atmosfera creată”, povestește entuziasmată Tatiana Gîscă.

Instalarea propriului radio și a câtorva boxe pe coridoare a influențat atmosfera și a îmbunătățit relațiile și comunicarea între liceeni, iar Consiliul de Elevi din cadrul acestei instituții a devenit mai unit și mai puternic, consideră Maria, care e și membră a acestui consiliu. „Elevii au mai multă încredere în Consiliu. Când am instalat radioul toți erau uimiți. Uau! Cum? Muzică la liceu? I-am întrebat

pe ai mei din clasă dacă le-au plăcut ideea Consiliului de Elevi. Au spus că sunt extrem de entuziasmați și întra-adevăr se vede că am muncit și nu stăm degeaba”.

Lansarea postului de radio a fost posibilă datorită suportului financiar oferit de Fundația Soros Moldova. Liceenii au obținut grantul în cadrul proiectului „Abilitarea elevilor în vederea implicării în procesul decizional”, implementat în parteneriat de Centrul de Resurse pentru Tineri Dacia și Centrul Contact-Cahul.

Mai întâi, își aduce aminte coordonatoarea Consiliului de Elevi, Tatiana Gîscă, a văzut un anunț, o inițiativă a Fundației Soros Moldova, care prevedea antrenarea elevilor în buna guvernare a instituției de învățământ, inclusiv prin sporirea rolului consiliilor de elevi în luarea deciziilor. Ulterior, împreună cu elevii a completat formularul de participare. „Nu credeam că vom câștiga și ne vom alătura celorlalte cinci licee-pilot, implicate în proiect”.

Proiectul a avut mai multe etape. Teodora Guțu, președinta Consiliului de Elevi, spune că mai întâi au avut parte de diverse activități ca să îmbunătățească activitatea consiliului și să-l facă mai puternic. „Am participat la training-uri despre cum să activăm mai bine, asistență, consultanță din partea experților, am organizat dezbateri. Scopul acestui proiect era să consolideze capacitatea consiliului nostru ca să acționeze, ulterior, ca un organ reprezentativ al elevilor în chestiuni importante pentru viața lor școlară, în strânsă legătură cu echipa managerială, profesori și părinți. Acum suntem ca o piesă dintr-un mecanism întreg, fără de care mecanismul nu ar funcționa atât de bine”, explică Teodora, elevă în clasa a XII-a.

Tot în cadrul acestui proiect au învățat și cum să determine o problemă în comunitatea lor, cum o soluționează. „Am învățat timp de două luni de vară cum se scrie un proiect, structura principală, iar când a trebuit să scriem proiectul propriu-zis în mai puțin de-o săptămână l-am și scris. Deja știam ce avem de făcut. Care sunt obiectivele, scopul, indicatorii”, zice Teodora mândră.

În toamnă a început ultima etapă a proiectului. „Împreună cu experții proiectului, responsabili pe partea de nord, Sergiu și Serghei, am început pregătirea pentru identificarea unei probleme și soluționarea ei. Pentru asta am elaborat un chestionar complex, care a fost distribuit tuturor liceenilor ca să se expună”, explică Teodora.

Chestionarul a cuprins inclusiv întrebări de genul dacă vrei la liceu cu plăcere sau nu. După ce membrii Consiliului de Elevi au adunat chestionarele și le-au citit, au sesizat că în liceul lor sunt trei probleme arzătoare, care se regăsesc mai în toate răspunsurile liceenilor: lipsa unei comunicări eficiente între elev-elev, elev-profesor. A doua era că elevii nu au unde să-și petreacă timpul liber la recreații, iar a treia consta în faptul că microbuzul care-i aduce pe liceeni din satele învecinate în Drochia nu e cel mai sigur.

„Ne-am gândit că problema transportului poate fi soluționată cu administrația liceului. Șoferul nu purta mască pe timp de pandemie și nu aștepta toți elevii după ore. După ce s-a discutat cu dumnului, a dispărut problema. Apoi am abordat problema comunicării neeficientă elev-elev și profesor-elev. Unele anunțuri nu ajungeau la clasă, astfel că o bună parte a elevilor nu erau la curent cu ce se întâmplă în școală.”

A fost organizată o dezbatere, în care două echipe au prezentat aceste probleme și au adus argumente de ce anume trebuie rezolvată o problemă sau alta. Din cauza pandemiei, totul s-a organizat online, povestesc membrii Consiliului de Elevi. „S-a pus la vot și a câștigat că trebuie radioul”, ne confirmă Tatiana Gîscă.

La începutul anului 2021 a fost procurată tehnica necesară și au fost instalate boxele. „Cred că odată cu apariția radioului atmosfera în liceu, comunicarea, relațiile s-au îmbunătățit considerabil”, ne dă asigurări Bogdan Lazarencu, DJ, care își ia în serios munca în pauzele dintre lecții.

Liceenii, drept bonus, au primit un cadou din partea administrației liceului. „Au muncit mult, iar rezultatul s-a văzut. Așa că la inițiativa Consiliului de Elevi, administrația instituției a hotărât că dacă o problemă este soluționată cu ajutorul Fundației Soros Moldova, pe cealaltă o soluționează administrația. Respectiv, din bugetul instituției s-au alocat suplimentar 34 mii de lei pentru scaune și măsuțe ca să fie amenajate coridoarele.

Iurie Melinte, directorul instituției, a decis că va aloca anual în jur de 30 de mii de lei pentru soluționarea unei probleme din liceu, prezentată printr-o cerere de proiect, așa cum au învățat elevii în cadrul proiectului. „Au șansa în continuare să hotărască, să mai soluționeze ceva pentru ei”.

Ca urmare a participării Liceului Teoretic Bogdan Petriceicu Hasdeu în cadrul proiectului „Abilitarea elevilor în vederea implicării în procesul decizional”, au prins viață principiile de organizare a Consiliului de Elevi în baza implicării participative a elevilor, iar ca rezultat au fost îmbunătățite mecanismele de funcționare a Consiliului și s-au produs mai multe schimbări în viața comunității școlare.

„De exemplu, am încercat să rezolvăm problema cu fumatul. Am realizat o campanie anti-fumat pe parcursul mai multor săptămâni. Am împărțit broșuri, pliante, am proiectat și filme despre dezvoltarea personală. Am invitat diverși specialiști: medici, psihologi, polițiști. Am încercat să discutăm cu „fumătorii” într-o modalitate prietenoasă. Nu i-am discriminat și nici cu degetul nu am arătat spre ei”, ne asigură Teodora Guțu, președinta CE.

Tinerii din Consiliul de Elevi al Liceului B.P Hasdeu se mândresc cu faptul că numărul fumătorilor în rândul elevilor s-a redus considerabil. „Nu în totalitate. Nu ne-am așteptat la niște rezultate fulgătoare. Am încurajat ca ei, singuri, să conștientizeze”, spune Teodora.

O altă problemă pe care au aflat-o tot din sesizările elevilor, a fost cea cu transportul școlar. Șoferul putea să ia în microbuz mai multe persoane străine, care nu fac parte din liceu. „Noi am vorbit cu administrația, care la rândul ei a vorbit cu șoferul. Mijlocul de transport vine de la Consiliul Raional din Drochia și e destinat transportării elevilor din alte localități. De aceea s-a ajuns la o înțelegere cu șoferul să aștepte după ore 5-10 minute toți copiii. Ne bucurăm că această problemă s-a rezolvat”, afirmă Teodora.

Au fost soluționate și alte probleme cu ajutorul elevilor. Aceste succese le-au dat mai multă încredere în forțele proprii, recunosc elevii, fapt care a contribuit la crearea unei punți de încredere dintre administrația liceului și Consiliul de Elevi. „Prin intermediul consiliului am aflat despre transport, că șoferul ia mai multe persoane străine. Elevii au fost cei care au semnalat problema că în WC au un singur uscător din cauza căruia se face un rând mare. Deja este în plan să reînnoim veceul elevilor în următorul an. Toate ideile pe care le au, le indică și le discutăm la adunări, la care sunt invitați și dâșii”, confirmă Tatiana Gîscă.

Atât liceenii, cât și profesorii declară că în instituția lor mereu a fost pus accentul pe faptul că elevii au dreptul să-și exprime liber opinia, să fie ascultați și luați în considerație atunci când se iau decizii la nivelul managementului școlii. „Grație acestui fapt au și câștigat acest mini-grant prin care au reactivat postul de radio și nu doar. Avem încredere în ei. Le delegăm responsabilități și culegem rezultate”, ne spune cu mândrie Tatiana Gîscă.

Reportaj video de analizat pentru Grupul 1:

„Împuşcat de amicul de pahar”

<https://protv.md/actualitate/imagini-cu-puternic-impact-emotional-momentul-in-care-un-barbat-este-impuscat-de-mai-multe-ori-de-amicul-sau-de-pahar-video---2589013.html>

Imagini cu puternic impact emoțional. Momentul în care un bărbat este împuşcat de mai multe ori de amicul său de pahar.

Sfârşit crunt pentru un bărbat de 39 de ani din Bacioi. Omul a murit, după ce amicul său a tras de şase ori în direcția sa. Patru gloanțe l-au nimerit iar cele din regiunea capului și pieptului i-au fost fatale.

Tragedia care a fost surprinsă de o cameră de supraveghere, s-a produs aseară după ce bărbații ar fi băut împreună și s-au luat la harță.

Vă avertizăm că urmează imagini care vă pot afecta emoțional.

Aceste momente au fost surprinse de o cameră de supraveghere instalată pe strada Alexandru Hajdeu din Bacioi. În imagini se vede cum doi bărbați se ceartă, iar la un moment dat unul dintre ei îl lovește peste față pe celălalt. Enervat, cel din urmă scoate un pistol și trage de șase ori în inamicul său.

În imagini se mai văd alți patru bărbați, trei dintre ei au încercat să-l oprească pe cel cu arma, iar unul a luat-o la sănătoasa.

- „— Tata!
- Şezi cuminte.
- Ce-ai făcut?!
- O să mă duc la puşcărie!
- L-ai ucis!”

Ulterior, bărbații aflați în stare de ebrietate s-au luat la harță.

Oamenii legii spun că totul s-a întâmplat la poarta fâptaşului. Acesta ieşise să-și petreacă oaspeții cu care a băut printre care și victima. Potrivit poliției, după ce a fost împuşcat, bărbatul de 39 de ani a murit până la sosirea ambulanței. Suspectul a fost încătuşat și escortat la inspectorat pentru audieri. Acesta și-a recunoscut vina. El este cercetat pentru omor și riscă până la 20 de ani de închisoare.

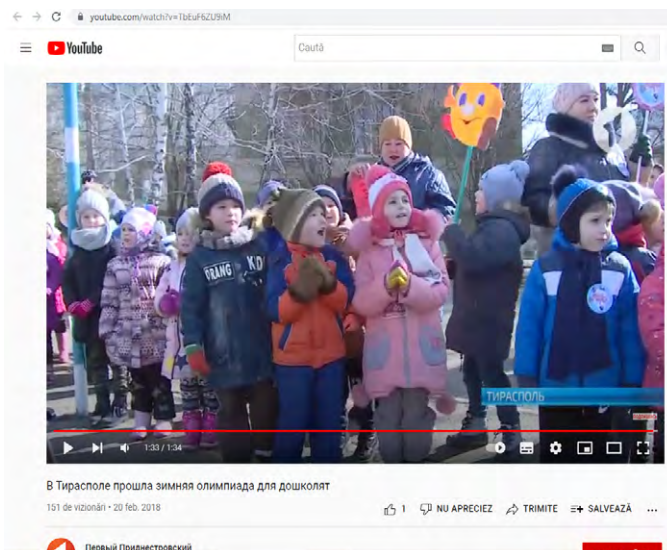

Reportaj video de analizat pentru Grupul 2:

„В Тирасполе прошла зимняя олимпиада для дошколят”

<https://www.youtube.com/watch?v=TbEuF6ZU9iM>

Спортивная олимпиада для самых маленьких. В одном из столичных детских садов сегодня прошли Малые Олимпийские игры. Какой была программа и кто победил?

Reportaj video de analizat pentru Grupul 2:

„Imagini șocante în România. O mamă își bate cu bestialitate fetița de numai doi ani : „Eu pe tine te omor ! Unde-i cuțitul, că o tai””

<https://protv.md/international/imagini-socante-in-romania-o-mama-isi-bate-cu-bestialitate-fetita-de-numai-doi-ani-eu-pe-tine-te-omor-unde-i-cutitul-ca-o-tai-video---2591044.html>

Imagini șocante în România. O mamă își bate cu bestialitate fetița de numai doi ani: „Eu pe tine te omor! Unde-i cuțitul, că o tai”- VIDEO

Imagini șocante au fost postate de un tânăr din Constanța pe rețelele sociale. Bărbatul le cerea ajutor polițiștilor, după ce a intrat în posesia unor imagini de groază: una dintre rudele sale își bate și își umilește fetița de nici 3 ani.

Cea care i-a dat viață voia să-i atragă astfel atenția tatălui copilei. Bărbatul o anunțase că vrea să divorțeze pentru că are pe altcineva.

Am decis să NU difuzăm decât o mică parte din înregistrare. Chiar și așa vă avertizăm că imaginile au un puternic impact emoțional!

„Eu pe tine te omor! Tu semeni cu tac-tu, eu te omor pe tine! A vrut tac-tu turcoaică? la de aici... Unde-i cuțitul, că o tai?, spune femeia în timp ce continua să-și lovească fetița.

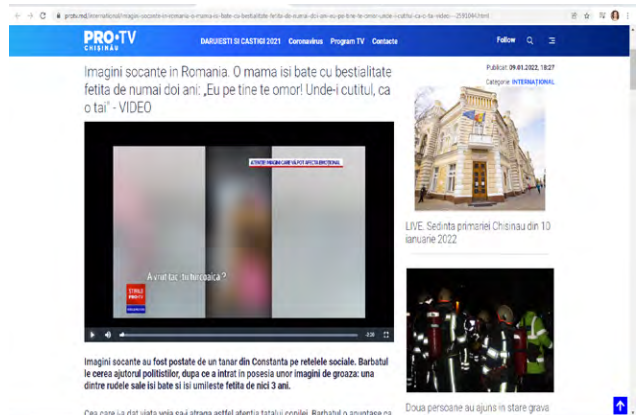
Imaginile au fost postate pe rețelele sociale de unchiul copilei. Îngrozit, bărbatul le-a cerut ajutorul autorităților și în scurt timp, polițiștii din Constanța au început o anchetă. În imagini se vede cum, orbita de furie, mama copilei o lovește pe micuță și în același timp filmează cu telefonul mobil întreaga scenă. Vrea doar să se răzbune pe tatăl plecat la muncă în Olanda.

Paul Foleanu, avocatul femeii: „A fost o ceartă cu soțul ei pe fondul unor discuții în familie că soțul și-a găsit pe altcineva și ca să se răzbune a procedat la niște gesturi necugetate pe care le regreta. Sunt filmări pe care ea însăși le-a făcut și a agresat-o pe fetița cea mică de 2,8 luni.”

Imaginile greu de privit, au ajuns și la bunicii paterni, care spun că sunt îngroziți de cele întâmplate. Așteaptă cu sufletul la gură ca fiul lor să se întoarcă în țară. El este singurul care poate lua copiii din grija asistenților maternali la care au ajuns în urma acestui incident.

Nelu Paun, bunic: „Foarte urât, am plâns și nu mi-am dat niciodată seama în viața mea că s-ar putea întâmpla această nenorocire cu această familie.”

Constanța Paun, bunica: „Am innebunit, sunt bunica, am innebunit, mă doare. Și când

am văzut am luat-și zic nu e frumos să faci așa ceva. Ce înseamnă asta? E copilul tău. Mama crede-mă că nu știu ce s-a întâmplat că eu nu am dat niciodată în copilul meu.”

Mama și tata fetei sunt căsătoriți de zece ani și au trei copii. Fetița din imagine este cea mai mică. Tatăl a plecat înainte de sărbători la muncă, în Olanda, și i-a lăsat pe cei mici în grija mamei. Pentru că bănuia că o înșală, femeia a decis să se răzbune pe soț umilind-o și maltratând-o pe biata copilă.

Mihaela Ristea, Purtător de cuvânt, Direcția pentru protecția copilului: „Urmare a verificărilor efectuate și audierilor desfășurate la secția de poliție s-a luat măsura instituirii măsurii de protecție pentru toți cei trei copii, măsura care se va institui la asistent profesionist.”

Tânăra are 29 de ani și este cunoscută pentru ieșirile necontrolate. Martorii audiați de anchetatori povestesc că obișnuia să își lovească deseori copiii pentru a atrage atenția tatălui lor.

Andreea Iliescu, purtător de cuvânt IPJ Constanța: „Pe numele femeii a fost instituit un ordin de protecție provizoriu iar în cauza a fost întocmit un dosar de cercetare penală sub aspectul săvârșirii de violență în familie iar în urma administrării probatoriului în cauza femeia a fost reținută 24 de ore.”

Femeia va fi cercetată sub control judiciar, au decis procurorii Parchetului de pe lângă Judecătoria Constanța, iar avocatul acesteia susține că ea regretă fapta și că era pentru prima oară când își lovea copilul.

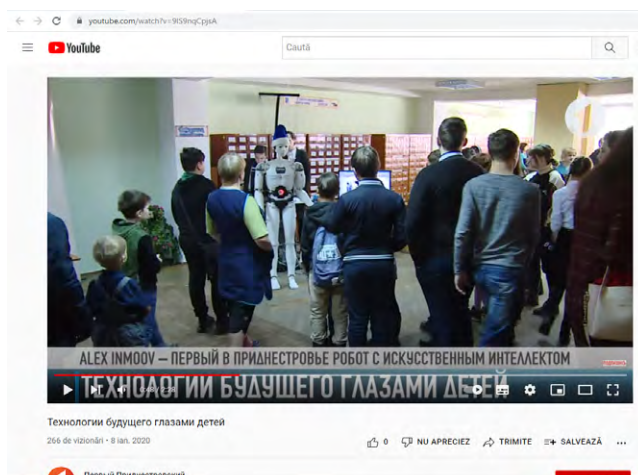
„Procurorul de caz a dispus măsura preventivă a controlului judiciar față de clienta mea pe un termen de 60 de zile cu respectarea măsurilor legale, în sensul că nu se va mai putea apropia în acest termen la mai puțin de 200 de metri de copilul cel mic. Ea regretă faptele, recunoaște. Sunt fapte reprobabile, sper să nu se repete. Am înțeles că e prima dată când a avut acest exces de violență asupra copiilor. Sperăm că totul se va termina cu bine”, a declarat avocatul Paul Foleanu, conform news.ro.

Reportaj video de analizat pentru Grupul 3:

„Технологии будущего глазами детей”

<https://www.youtube.com/watch?v=9IS9nqCpjsA>

Средневековые замки, мифические животные и роботы. Это не игрушки из детского мира, а конкурсные работы. Их своими руками сделали дети. Сами разработали 3D-модели в специальной программе, сами запрограммировали принтер для объемной печати. Проявить себя в техно-искусстве сегодня может практически каждый приднестровский школьник.

Reportaj video de analizat pentru Grupul 3:

„Mama a găsit-o în comă, iar școala a îmbrăcat straine de doliu. Cum s-a stins din viață minora de 14 ani din Sîngerei”

<https://www.tvn.md/ro/archives/28947>

Liceul Teoretic „Olimp” din orașul Sîngerei a îmbrăcat straine de doliu, după ce o minoră de doar 14 ani a decedat subit după ce a fost lovită în cap cu mingea în timpul orei de sport. Potrivit managerilor instituției, în urma păliturii fetița nu a prezentat careva simptome de comoție. Mai mult, copila s-a văzut cu mama sa, care este profesoară în aceeași instituție, fără a se plânge pe careva dureri. La două ore, Olga Bîrsanu și-a găsit fica inconștientă.

Directorul instituției spune că după ora de sport Mihaela a mai avut încă două lecții. Comportamentul acesteia nu s-a schimbat deloc și nici nu s-a plâns pe careva dureri. Imediat după educația fizică, fata a scris o evaluare la Limba și Literatura rusă pe nota zece.

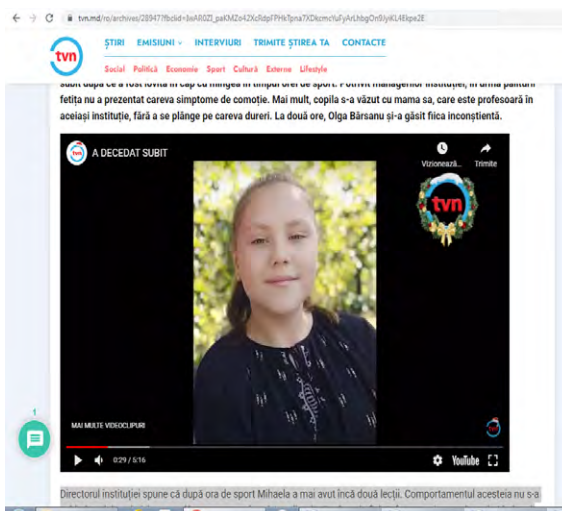
LUDMILA ȘIȘCANU, director L T „Olimp”: *„Cea mai bună sportivă, cea mai bună elevă, un copil extraordinar. Un înger, nu copil. Plânge sufletul, plânge liceul „Olimp”, toți. Am îmbrăcat haine negre tot liceul și casa domnei Bîrsanu în ajun de sărbători. Se rupe inima la toți copiii. Toți plâng. Eu un singur lucru vreau, să nu se politizeze cazul dat. Este un caz ieșit din comun și să avem puțină răbdare să vedem ce spun organele care se ocupă de dosarul respectiv”.*

Vicepreședintelui raionului Sîngerei, Tudor Tutunaru spune că era o oră de sport ca toate celelalte. După ce a susținut proba, minora s-a așezat pe bancă. În acest timp, mingea a ricoșat și copila a fost lovită la ureche.

TUDOR TUTUNARU, vicepreședinte ml. Sîngerei: *„O minge a ricoșat cumva, o minge de volei, a ricoșat pe o parte, pe la o ureche, nu a fost lovită frontal. Din câte am înțeles, din cauza mingii nu s-a lovit de perete, cum să se întâmple. Nu a sesizat durere sau probleme, nu a cerut ajutorul personalului medical. A plecat după lecția a cincea acasă, apoi a sunat-o pe mama și i-a spus că o doare capul. Era și voleibalistă foarte bună, ea practica sportul”.*

Diriginta Mihaelei și profesorii spun că nu găsesc cuvinte să exprime durerea prin care trec. Este o tragedie fără precedent, mai ales că fetița era una dintre cele mai bune eleve.

VICTORIA STAMATIN, profesoară de limba rusă: *„După orar era planificată evaluarea sumativă. Fata a scris evaluarea bine. În comportament eu nu am observat nimic ieșit din comun. Era sociabilă, comunica cu colegii. Era și o activistă, și sportivă, și învăța foarte bine”.*

LARISA CUCOȘ, dirigintă: „Aș putea vorbi la nesfârșit despre Mihaela, ea era sufletul clase, ea era o fire neordinară. Avea un suflet luminos, nu am avut niciodată nicio umbră de neîncredere în forțele acestei eleve. Copii sunt îndurerați, copii suferă, aici sunt colegii ei, sunt prietenii ei”.

Potrivit neurologului din Spitalul raional Sîngerei, minora a ajuns la internare în stare gravă.

INGA BOSTAN, medic neurolog: „Am așteptat serviciul aviasan, am făcut din nou consiliul. S-a stabilit diagnosticul de traumatism, de contuzie trunculară, de hematom și era deja în coma patru, o stare extrem de gravă, netransportabilă. Cu toate riscurile care le-am avut a fost transportată la examenul imagistic, după care la IMPS Bălți a fost supusă intervenției chirurgicale”.

La Bălți, Mihaela a ajuns deja în comă de gradul patru. Medicii presupun că minora ar fi avut vreun anevrism nediagnosticat. Specialiștii spun că o simplă lovitură nu ar fi avut așa consecințe.

INGA BOSTAN, medic neurolog: „Pentru noi la fel rămâne un semn de întrebare. Am discutat și cu neurochirurgii și cu domnul Pleșco, că adică o simplă lovitură să aducă la așa o stare gravă. Inițial noi aveam un diagnostic stabilit, un posibil anevrism, anterior nediagnosticat, sau poate vreo infecție ceva, care a favorizat un substrat mai sensibil”.

Oamenii legii au declarat pentru TVN că pe acest caz a fost inițiat un proces penal.

INA MOSCALIUC, ofițer de presă IP Sîngerei: „Pe acest caz poliția a inițiat un proces penal în cadrul căruia urmează să se petreacă un șir de măsuri pentru stabilirea tuturor circumstanțelor. Corpul neînsuflețit al minorei a fost îndreptat spre expertiza medico-legală pentru a se stabili cu exactitate, ulterior va fi luată o decizie conform legislației în vigoare”.

Mihaela Bîrsan avea 14 ani și era elevă în clasa a 8-a la liceul Teoretic „Olimp” din orașul Sîngerei. Incidentul a avut loc pe 14 decembrie, iar fetița a decedat în următoarea zi.

ANEXA 5.**PLIANT 3. „Copiii: eventuale întrebări pentru interviuri”****Copiii: eventuale întrebări pentru interviuri**

- Care a fost cel mai interesant eveniment de astăzi?
- Ce nou ai învățat în timpul zilei? Unde? De la cine?
- Ce te-a făcut să zâmbești azi?
- Cine a făcut ceva amuzant azi?
- Ce te-a surprins astăzi?
- Ai ajutat pe cineva astăzi?
- A făcut cineva ceva bun pentru tine?
- Ai avut motive să fii mândru de tine astăzi?
- Ai fost trist? Ce anume te-a întristat?
- Ce ți-a fost dificil sau de neînțeles astăzi?
- Cum te-ai jucat astăzi cu prietenii tăi?
- Cu cine ai luat azi prânzul?
- Cu cine dintre colegi dorești să fii prieten, dar încă nu ești?
- Care dintre colegii tăi de clasă este absolut diferit de tine?
- Cine dintre educatori sau profesori îți place cel mai mult? De ce?
- Dacă ai deveni profesor pentru o zi, ce i-ai învăța pe colegii tăi de clasă?
- A greșit cineva azi?
- A existat ceva care te-a încurcat?
- Cu ce nu ai fost de acord astăzi?
- Dacă astăzi s-ar putea trăi din nou, ce ai face diferit?
- Ce nu ți-a reușit săptămâna aceasta? De ce, ce s-a întâmplat?

Întrebări care dezvoltă imaginația

- Dacă ar ploua cu mâncare din cer, ce ți-ai dori să fie?
- Cu ce animal ți-ar plăcea să călătorești: elefant sau girafă?
- Dacă ai putea redenumi culorile, cum le-ai denumi?
- Dacă pisica ta ar putea vorbi, ce ar spune?
- Dacă ai putea pune o întrebare oricărui animal sălbatic, ce ai întreba?
- Dacă ai avea propria ta peșteră, ce ar fi înăuntru?
- Din ce poate fi construit un zid care să nu poată fi distrus?
- Ce animal ar fi bun la conducere?
- Ce invenții îi lipsesc lumii?
- Ce s-ar întâmpla dacă mașina timpului ar exista?
- Cum ar fi lumea dacă n-ar exista banii?
- Dacă ai avea o baghetă magică, ce trei dorințe ai îndeplini?

Întrebări despre copil

- Care sunt cele 5 cuvinte care te descriu cel mai bine?
- Ce îți place și ce nu-ți place la tine?
- Dacă ai putea schimba ceva în tine, ce anume ai schimba?
- Dacă ai putea deveni altcineva pentru o zi, pe cine ai alege?
- Dacă ai fi un super erou, cum ai fi, ce putere ai avea?
- Dacă ai putea merge oriunde, unde te-ai duce?
- Ce sunete îți plac?
- Ce nu înțeleg adulții despre tine?
- Care a fost cel mai bun compliment pe care l-ai primit vreodată?
- Ce activitate te face fericit?
- Ce vacanță îți place cel mai mult?
- Cum îți pasă de ceilalți oameni?
- Ce te face mândru?
- Cum te simți când te îmbrățișează cineva?
- Ce te poate face să plângi?
- Ce te face nervos?
- Ce te sperie?
- Ce ți-ai dori să poți face mai mult: să zbori ca o pasăre sau să înoți ca un pește?
- Dacă ai avea un milion, pe ce l-ai cheltui?
- Dacă ai avea destui bani ca să nu lucrezi, ai lucra sau nu?
- Dacă ți-ai deschide propriul magazin, ce ar fi de vânzare acolo?
- Dacă ai scrie o carte, despre ce ar fi?
- Îți place să dai cadouri altor persoane?
- Cum ar fi ziua ta ideală?
- Ce poți face pentru a-i învăța pe alții?
- Ce altceva ai vrea să înveți?
- Care a fost cel mai fericit / nefericit moment din viața ta?
- Dintre toate lucrurile pe care le cunoști, care va fi cel mai necesar la maturitate?
- Dacă ai putea călători înapoi în timp și te-ai vedea în urmă cu trei ani, ce sfaturi ți-ai da?
- De ce ești cel mai mândru din ce-ai făcut până acum?
- Care dintre prietenii tăi îți place cel mai mult? De ce?
- Ce vei face dacă cineva te va porecli?
- Dacă ar fi să devii renumit, pentru ce ai fi renumit?
- Cum poți ajuta pe cineva astăzi?
- Dacă ai putea petrece o zi cu cineva, cine ar fi acela și cum ar decurge ziua?

Întrebări despre viață și lume

- Ce face o persoană inteligentă?
- Cum crezi că se simt alți oameni?
- De ce să mergi la școală?
- Cum va fi viața în viitor?
- Ce ai schimba în această lume dacă ai putea?
- Este ușor să fii copil? Cum crezi că e să fii adult?
- Cum afli că te-ai maturizat deja?
- Copilul este obligat să respecte toți adulții?
- Ar trebui să te supui mereu părinților tăi?
- Cum pot fi pedepsiți copiii și pentru ce?
- O persoană are dreptul să fure alimente dacă moare de foame?
- Poți face întotdeauna ce dorești?
- De ce mint oamenii?
- Poți spune întotdeauna orice crezi?
- De ce divorțează oamenii?
- De ce se ceartă oamenii, nu este posibil să discute totul calm?
- De ce zâmbesc puțin adulții?
- De ce fumează oamenii dacă este dăunător?
- Ce înseamnă dispoziție proastă și dispoziție bună?
- Ce trebuie făcut la bătrânețe?
- Ce este și unde este un suflet?
- Ce este dragostea?
- De unde știi că cineva te iubește?
- Poate iubirea să dureze pentru totdeauna?
- Ce este fericirea?
- Poți să fii mereu fericit și să nu fii niciodată trist?
- Poți fi fericit fără bani?
- De ce oamenii bogați nu își împart banii săracilor?
- Toți oamenii sunt egali?
- Poate fi considerată lumea minunată dacă există războaie și foamete în ea?
- Poate fi lumea fără războaie?
- Este bine să răspunzi grosolan cuiva care este nepoliticos cu tine sau ar trebui să rămâi politicos?
- Pentru ce există arta?
- Cine determină ce este frumos și ce nu?
- Ar trebui să accepți înfățișarea ta așa cum este?
- Dacă ai putea face o lege pe care toată lumea s-o respecte, care ar fi aceasta?
- Ne putem schimba destinul sau el este predeterminat?
- Pentru ce trăim?

ANEXA 6.

PLIANT 4. „Copiii: teme și aspecte tematice pentru jurnaliști”

Copiii: teme și aspecte tematice pentru jurnaliști

Copiii cu dizabilități

- legislația care le garantează drepturile
- de unde vin prejudecățile față de ei
- părinții pot primi sfaturi profesionale, ajutor financiar și practic
- organizații care lucrează cu copiii cu dizabilități și familiile acestora
- posibilități să-și realizeze potențialul
- sunt susținuți și încurajați să participe în activități civice
- nevoi speciale legate de educație, transport, acces la clădiri publice, agrement, planificare urbană
- ajutor când sunt discriminați
- dificultăți practice datorită reticenței proiectanților, constructorilor și producătorilor de a ține cont de nevoile lor speciale
- ce face statul pentru a le facilita accesul la clădirile publice, la transportul public
- starea lucrurilor în școlile-internat
- experiență în țară și experiența străină

Copiii și discriminarea

- ce impact are discriminarea asupra lor, cum o simt ei înșiși
- există organisme guvernamentale sau ONG-uri care colectează și publică date cu privire la situația copiilor din țară
- dacă sunt identificate tipuri de discriminare față de: băieți / fete, bogați / săraci, de la sat / din oraș, cei cu dizabilități, cei din grupuri etnice etc.
- drepturile egale pentru toți se extinde asupra fetelor și tinerelor femei, refugiaților, cetățenilor și imigranților
- atitudinea serviciilor de îngrijire a sănătății, de educație și de ocupare a forței de muncă față de copiii din minorități etnice
- acțiunile autorităților vizând eliminarea discriminării
- activitățile ONG-urilor menite să depășească prejudecățile față de minorități
- experiență utilă

Copiii și familia

- conceptul de „familie” în legislație
- legea familiei și procedura de divorț în interesul superior al copiilor
- strategii de supraviețuire în familiile monoparentale

- eficacitatea politicii sociale, inclusiv acordarea de asistență copiilor
- copii care au crescut într-un mediu familial netradițional
- sarcină în adolescență și maternitate timpurie
- situația tinerelor mame, reacția familiilor și a prietenilor lor
- impactul asupra copiilor când părinții stau la închisoare
- le este permis mamei din închisori să-și țină copiii sugaci
- condițiile pentru familiile care doresc să părăsească țara
- în caz de divorț, cu care părinte vor locui copiii, cine va plăti pensia alimentară
- relația dintre copii și părinți

Copiii și munca

- măsuri de protecție a copiilor împotriva exploatării economice: campanii de informare, inspecția locurilor de muncă, instruire etc.
- Convenția OIM 182 (2000) privind eliminarea celor mai extreme forme de sclavie și exploatare sexuală comercială
- forme ascunse de muncă a copiilor: fabrici clandestine, muncă forțată, prostituție, copii care nu merg la școală, obligați să ajute la treburile casnice
- câte ore pe zi lucrează copiii și cât sunt plătiți pentru munca lor
- copiii pot părăsi locul de muncă după cum doresc
- autoritățile (nu) verifică condițiile de muncă ale copiilor
- munca copiilor ca parte integrantă a economiei familiale: copiii merg la școală
- munca copiilor pentru performanțe sportive
- vârsta minimă de lucru stabilită oficial
- cazuri de pedepsire a angajatorilor pentru condițiile în care au forțat copiii să lucreze
- statistici privind traumele și decesele la copiii care lucrează
- cele mai evidente forme de muncă a copiilor: vânzători ambulante, spălat de mașini, lustruit de pantofi, curieri etc.
- cine este vinovat pentru munca forțată și exploatarea copiilor
- diferența dintre locurile sigure și nesigure de joacă și de a petrece timpul liber
- importanța întreținerii și supravegherii unor astfel de locuri
- asistență în cazul accidentării copilului la locul de joacă
- vedete din sport / showbiz despre experiența lor în copilărie

Copiii și sănătatea

- statistici: rata mortalității la naștere, rata mortalității la copiii cu vârsta sub cinci ani, rata bolilor, a căror dezvoltare poate fi prevenită
- specialiști despre cauzele bolilor în copilărie
- modul în care statul rezolvă problemele de îngrijire a sănătății copilului
- nivelul finanțării în comparație cu alte domenii
- probleme la naștere, cât de eficiente sunt spitalele
- disponibilitatea unor metode moderne de tratament pentru copii

- există liste lungi de copii bolnavi care așteaptă intervenții medicale vitale
- tratamentul copiilor cu HIV/SIDA
- eficiența campaniilor de conștientizare a sănătății publice
- mediul social în care trăiesc, învață și se joacă copiii
- stil de viață (alimente, droguri, ecologie, recreere, siguranță rutieră, comportament sexual, fumat, sport).

Copiii și educația

- există șanse egale reale pentru: băieți și fete, copii din mediul urban și rural, copii cu dizabilități și copii din grupuri minoritare
- există comitete școlare și ce pot face acestea
- pot elevii să-și aleagă lecțiile pe care să le frecventeze
- părinții au influență asupra programei școlare
- există diferite tipuri de instituții - preșcolare, primare, secundare, instituții publice și private
- este taxa pentru studii un motiv din care unii copii nu frecventează școala
- raportul dintre numărul de profesori și numărul de elevi
- importanța mărimii clasei
- resurse disponibile profesorilor
- acces la echipamente moderne
- siguranța clădirilor școlare
- educație alternativă
- metodologie de predare, frecvență, disciplină și rezultate ale instituțiilor de învățământ
- copii „obraznici” și pedeapsă pentru ei
- incidente cu pedepse corporale
- expulzarea din școală și dreptul la apel
- hărțuirea în rândul copiilor, inclusiv intimidarea, brutalizarea și/sau terorizarea (bullying)
- problema violenței împotriva profesorilor și cauzele acesteia
- încurajarea copiilor pentru studii
- copii și internetul
- cu cine prietenește/cooperează școala

Copiii și criminalitatea

- destinele umane din spatele datelor statistice
- modalități de auto-protecție împotriva efectelor nocive
- atitudinea față de copiii victime ale infracțiunilor
- drepturile copiilor în conflict cu legea
- educație specială pentru adulți cu privire la drepturile copiilor
- modul în care copiii percep poliția
- modul în care poliția tratează copiii, în special copiii în situație de stradă și pe cei pe care îi arestează

- există legi în vigoare pentru a preveni divulgarea numelor copiilor acuzați că au încălcat legea
- în cazul copiilor infractori, accent pe reabilitare sau pe pedeapsă
- pedeapsa corporală în unitățile corecționale
- numărul copiilor din instituțiile penitenciare și condițiile lor de detenție
- consumul de droguri și substanțe psihoactive în rândul copiilor
- acces la droguri care pun viața în pericol, cine furnizează droguri copiilor
- servicii antidrog și de reabilitare
- șanse de a reveni la viața normală
- acuzații nefondate și posibilitatea de a le infirma
- detenția: împreună cu alți copii sau împreună cu adulți
- acces la servicii juridice

Copiii și abuzul sexual

- educația sexuală și vârsta maturității sexuale
- abuzul sexual și exploatarea copiilor; violența sexuală în familiile din diferite țări
- există statistici oficiale cu privire la această problemă
- capacitatea copiilor (inclusiv a copiilor cu dizabilități și în detenție) de a raporta incidentele de violență în familiile lor, în școală sau în alte instituții
- măsuri pentru a asigura confidențialitatea, protecția, sprijinul și consilierea copiilor
- producția, distribuția sau depozitarea produselor pornografice pentru copii
- eficacitatea măsurilor de prevenire a abuzului față de copii și a prostituției copiilor
- protejarea copiilor de pornografie, „sex la telefon” și site-uri pornografice de pe internet
- cazuri de abuz sexual asupra copiilor, cazuri de exploatare sexuală, prezența reclamei „turismului sexual”
- linii confidențiale de asistență și eficacitatea acestora.

Copiii și mass-media

- le place copiilor felul în care sunt descriși în mass-media
- o perspectivă nouă asupra educației, sănătății, jocului, culturii, politicii, amenințărilor și intimidării
- utilizarea de către copii a fotografiilor, tehnologiilor informaționale, internetului, telefoanelor mobile etc.
- cum să fie protejați de materiale dăunătoare
- respectarea drepturilor copiilor de către mass-media
- reacția mass-media la plângeri sau întrebări din partea copiilor
- evaluarea și luarea în considerare a gradului de risc pentru copil în cazul utilizării numelui sau fotografiilor lui
- asistență și sfaturi pentru copii cu privire la sănătatea personală, abuz fizic sau sexual, exploatare comercială sau alte forme de activitate criminală.

Copiii și dreptul la individualitate

- legislație privind problemele de cetățenie
- cum pot copiii să ia decizii independente cu privire la alegerea cetățeniei
- cum își primesc numele copiii
- înregistrări oficiale despre viața copiilor, acces la astfel de înregistrări
- modul în care copiii pot corecta greșelile sau își pot schimba numele
- sisteme formale și informale de adopție
- dreptul la individualitate al orfanilor, copiilor adoptați sau copiilor aflați în plasament
- dreptul de a avea acces la toate informațiile disponibile cu privire la originea lor
- măsura în care copiii se pot bucura de roadele culturii, își pot practica religia și pot folosi limba dorită
- existența și finanțarea școlilor pentru minorități
- se pot transfera copiii de la astfel de școli la școli de învățământ general
- mass-media în limba grupurilor etnice.

Copiii și libertățile civile

- opiniile copiilor cu privire la politicile administrației locale privind bunăstarea, educația sau infrastructura
- accesul copiilor la informații
- acces la filme, publicații sau jocuri care conțin scene pornografice și scene de violență
- dorința de a proteja copiii de influențe dăunătoare și cenzură
- cursuri de educație civică și aspecte legate de viața politică din țară
- modul în care copiii își exercită dreptul de a-și exprima opiniile
- editarea propriilor publicații, realizarea de filme, utilizarea internetului, jurnalele personale, înscenarea de alegeri etc.
- refuzul de a fi înrolat în serviciul militar
- dreptul copilului la libertatea de asociere și de întrunire pașnică
- cluburi și asociații, conduse de copii
- acțiuni de protest organizate de copii
- reacția la acțiunile copiilor care își exprimă opiniile în mod deschis
- site-uri de pe internet unde copiii își exprimă opiniile.

ANEXA 7.**Chestionarul nr. 2 de evaluare a condițiilor de desfășurare a trainingului, a agendei și a trainerului/trainerei***(este completat la sfârșitul trainingului)**Indicați punctajul de la 1 la 5, unde 1 corespunde unei aprecieri minime, iar 5 – unei aprecieri maxime***I. Aspecte generale privind condițiile de organizare și desfășurare a trainingului**

1. Evaluați, la modul general, organizarea trainingului:	1 2 3 4 5
2. Evaluați gradul în care trainingul a răspuns așteptărilor dvs.:	1 2 3 4 5
3. Evaluați gradul în care obiectivele generale ale trainingului au fost atinse:	1 2 3 4 5
4. Evaluați gradul de utilitate a trainingului pentru activitatea dvs.:	1 2 3 4 5
5. Evaluați facilitățile oferite (locul de desfășurare, cazare, alimentare, logistică, nr. participanți/te etc.):	1 2 3 4 5
6. Comentarii și sugestii (dacă aveți) _____	
-

II. Aspecte privind agenda trainingului

1. Evaluați agenda trainingului sub aspectul duratei și a conținutului:	1 2 3 4 5
2. Evaluați relevanța tematicii incluse în agendă:	1 2 3 4 5
3. Evaluați pertinenta raportului dintre teorie și practică inclus în structura agendei:	1 2 3 4 5
4. Evaluați suficiența, relevanța și utilitatea materialelor folosite în timpul trainingului:	1 2 3 4 5
5. Evaluați gradul de interactivitate a componentelor agendei:	1 2 3 4 5
6. Comentarii și sugestii (dacă aveți) _____	
-

III. Aspecte privind activitatea trainerului/trainerei

1. Evaluați gradul de competență al trainerului/trainerei:	1 2 3 4 5
2. Evaluați gradul de claritate și accesibilitate în prezentare al trainerului/trainerei:	1 2 3 4 5
3. Evaluați metodele utilizate de trainer/traineră sub aspectul interactivității, învățării, aplicabilității etc.:	1 2 3 4 5
4. Evaluați abilitățile de implicare a participanților în activitățile trainingului:	1 2 3 4 5
5. Evaluați atitudinea trainerului/trainerei față de participanți/participante:	1 2 3 4 5
6. Comentarii și sugestii (dacă aveți) _____	
-

Mulțumim!

Bibliografie

1. **Violența împotriva copiilor: CE ȘI CUM RELATĂM. Ghid de bune practici pentru mass-media:** <https://mediaforum.md/upload/theme-files/ghid-mass-media-violenta-co-piipdf-58e29d9f6ae91.pdf>
2. **Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova:** <https://consiliuldepresa.md/ro/page/codul-deontologic-al-jurnalistului-din-r-moldova>
3. **Codul de conduită al radiodifuzorilor:** https://consiliuldepresa.md/upload/Codul_de_conduita_al_radiodifuzorilor.pdf
4. **Drepturile copiilor ilustrate:** <https://www.living-democracy.com/ro/textbooks/volume-5/part-3/documents-and-teaching-material-4/>
5. **Ghid de bune practici privind relațiile cu și despre copii (include și Codul deontologic al relațiilor jurnalistice cu și despre copii):** https://www.consiliuldepresa.md/upload/GHID-UNICEF_DESPRE-COPII_ONLINE_13Iunie.pdf
6. **Ghid de Stil cu norme etice pentru jurnaliști (include și Ghidul de bune practici privind relațiile despre copii):** https://www.consiliuldepresa.md/upload/ghid_final.pdf (ANEXA 1)
7. **Guidelines to respect, protect and fulfil the rights of the child in the digital environment:** <https://rm.coe.int/guidelines-to-respect-protect-and-fulfil-the-rights-of-the-child-in-th/16808d881a>
8. **Mass-media și drepturile copilului. O resursă pentru jurnaliști scrisă de jurnaliști:** http://www.antitrafic.gov.md/public/files/Mass-media_si_Drepturile_Copilului_UNICEF_2005.pdf
9. **Средства массовой информации и права ребенка. Справочник для журналистов, составленный самими журналистами:** <https://www.digar.ee/arhiiv/ru/%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B8/12185>
10. **UNICEF: Ethical reporting guidelines. Key principles for responsible reporting on children and young people:** <https://www.unicef.org/media/reporting-guidelines>
11. **ЮНИСЕФ: Руководство для журналистов, освещающих проблемы детей:** <https://www.unicef.org/eca/ru/media/ethical-guidelines>
12. **Как интервьюировать детей: Руководство для журналистов и других:** <http://www.evartist.narod.ru/text16/068.htm>
13. **Закон о печати и других средствах массовой информации (regiunea transnistreană):** <http://zakon-pmr.com/DetailDoc.aspx?document=36383>
14. **Кодекс профессиональной этики союза журналиста Приднестровья (niciun cuvânt despre copii):** <https://mediacenter.md/biblioteca/120-kodeks-professionalnoy-etiki-zhurnalista-pridnestrovskoy-moldavskoy-respubliki.html>
15. **Écouter les voix de la jeunesse. Guide pour interviewer les enfants et les jeunes dans les démarches de recherche de la vérité et de documentation:** https://www.ictj.org/sites/default/files/Statement_Protocol_Fr_2018.pdf
16. **Manual de drept european privind drepturile copilului:** <https://fra.europa.eu/ro/publication/2020/manual-de-drept-european-privind-drepturile-copilului>
17. **Copiii Moldovei. Publicație statistică 2020:** https://www.unicef.org/moldova/media/4446/file/Copiii_Moldovei_editia_2020.pdf%20small_0.pdf%20.pdf

Materiale distributive pentru participanți

(tipărite la necesitate, în tiraj suficient în două limbi)

Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (UNCRC)¹ – rezumat

Articolul 1.

Fiecare ființă umană până la vârsta de 18 ani este considerată copil.

Articolul 2

1. Drepturile copiilor sunt garantate, indiferent de rasa, culoare, sex, limba, religie, opinie politica sau alta opinie, de naționalitate, apartenența etnică sau originea socială, de situația materială, incapacitatea fizică, de statutul la naștere sau de statutul dobândit al copilului.
2. Copilul este protejat împotriva oricărei forme de discriminare sau de sancționare.

Articolul 3

În toate acțiunile care privesc copiii, interesele copilului vor prevala.

Articolul 4

Trebuie puse în aplicare drepturile copilului, inclusiv cele economice, sociale și culturale și, dacă este cazul, în cadrul cooperării internaționale.

Articolul 5

Trebuie respectate responsabilitățile, drepturile și îndatoririle ce revin părinților naturali ai copilului sau celor care au, prin lege, copii în îngrijire.

Articolul 6

1. Statele părți recunosc dreptul la viață al fiecărui copil.

Articolul 7

1. Copilul se înregistrează imediat după nașterea sa și are, prin naștere, dreptul la un nume, dreptul de a dobândi o cetățenie și, în măsura posibilului, dreptul de a-și cunoaște părinții și de a fi îngrijit de aceștia.

Articolul 8

1. Statele părți se obliga să respecte dreptul copilului de a-și păstra identitatea, inclusiv cetățenia, numele și relațiile familiale, fără nici o imixtiune ilegală.

Articolul 9

1. Statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței acestora, exceptând situația în care separarea este în interesul suprem al copilului.
3. Statele părți vor respecta dreptul copilului care a fost separat de părinți de a întreține relații personale și contacte directe cu ei, exceptând cazul în care acest lucru contravine interesului suprem al copilului.

Articolul 10

1. Orice cerere depusă de un copil sau de părinții acestuia, în vederea intrării într-un stat sau a părăsirii acestuia în scopul reîntregirii familiei, va fi examinată cu bunăvoință, umanism și cu operativitate.
2. Copilul ai cărui părinți își au reședința în state diferite va avea dreptul de a întreține relații

1 <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/28981>

personale și contacte directe cu ei. Statele părți vor respecta dreptul copilului și al părinților săi de a părăsi orice țară, inclusiv propria lor țară, și de a reveni în propria lor țară.

Articolul 11

1. Statele părți vor lua măsuri pentru a combate acțiunile ilegale de transferare și de împiedicare a reîntoarcerii copiilor în, respectiv din, străinătate.

Articolul 12

1. Statele părți vor garanta copilului capabil de discernământ dreptul de a-și exprima liber opinia asupra oricărei probleme care îl privește.

2. În acest scop copilului i se va da, în special, posibilitatea de a fi ascultat în orice procedura judiciară sau administrativă care îl privește.

Articolul 13

1. Copilul are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a difuza informații și idei de orice natura, indiferent de frontiere, sub forma orală, scrisă, tipărită sau artistică ori prin orice alte mijloace.

2. Exercițarea acestui drept poate face subiectul restricțiilor, dar numai absolut necesare pentru:

- a) respectarea drepturilor sau a reputației altora; sau
- b) protejarea securității naționale, a ordinii publice, a sănătății publice și a bunelor moravuri.

Articolul 14

1. Statele părți vor respecta dreptul copilului la libertatea de gândire, de conștiință și religie.

2. Statele părți vor respecta drepturile și obligațiile părinților copilului de a-l îndrumă în exercitarea dreptului sus-menționat.

Articolul 15

1. Statele părți recunosc drepturile copilului la libertatea de asociere și la libertatea de întrunire pașnică.

Articolul 16

1. Nici un copil nu va fi supus unei imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața sa privată, în familia sa, în domiciliul sau ori în corespondența sa, precum și nici unui fel de atac ilegal la onoarea și reputația sa.

2. Copilul are dreptul la protecție garantată de lege împotriva unor astfel de imixțiuni sau atacuri.

Articolul 17

Statele părți vor recunoaște importanța funcției îndeplinite de mass-media și vor asigura accesul copilului la informație și materiale provenind din surse naționale și internaționale, în special cele care urmăresc promovarea bunăstării sale sociale, spirituale și morale și a sănătății sale fizice și morale. În acest scop statele părți:

- a) vor încuraja difuzarea de informații și materiale de interes social și educativ pentru copil;
- b) vor încuraja cooperarea internațională în producerea, schimbul și difuzarea de astfel de informații;
- c) vor încuraja producerea și difuzarea de cărți pentru copii;
- d) vor încuraja mass-media să țină seama, în mod deosebit, de nevoile lingvistice ale copiilor autohtoni sau ale celor care aparțin unui grup minoritar;
- e) vor favoriza elaborarea unor principii călăuzitoare adecvate, destinate protejării copilului împotriva informațiilor și materialelor care dăunează bunăstării sale.

Articolul 18

1. Ambii părinți au responsabilități comune pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Părinții sunt principalii responsabili de creșterea și dezvoltarea copilului. Aceștia trebuie să acționeze, în primul rând, în interesul suprem al copilului.
3. Statele părți vor asigura copiilor ai căror părinți muncesc dreptul de a beneficia de serviciile și așezămintele de îngrijire a copiilor, pentru care ei îndeplinesc condițiile cerute.

Articolul 19

1. Statele părți vor lua toate măsurile în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual.
2. Aceste măsuri de protecție vor cuprinde identificarea, denunțarea, acționarea în instanța, anchetarea, tratarea și urmărirea cazurilor de rele tratamente aplicate copilului.

Articolul 20

1. Copilul care este lipsit de mediul său familial sau care, pentru protejarea intereselor sale, nu poate fi lăsat în acest mediu are dreptul la protecție și asistență speciale din partea statului.
2. Statele părți vor asigura protecție alternativă pentru un astfel de copil: plasamentul familial, adopția sau plasarea în instituții corespunzătoare de îngrijire a copiilor. În alegerea uneia dintre aceste soluții este necesar să se țină seama de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică.

Articolul 21

Statele părți care recunosc și/sau autorizează adopția vor veghea ca interesele supreme ale copilului să primeze.

Articolul 22

1. Statele părți vor lua măsurile necesare pentru ca un copil care caută să obțină statutul de refugiat sau care este considerat refugiat, să beneficieze de protecția și asistența umanitară corespunzătoare.
2. În cazul în care părinții sau alți membri ai familiei nu pot fi găsiți, copilului i se va acorda aceeași protecție ca oricărui alt copil care este temporar sau total lipsit de mediul sau familial, indiferent de motiv.

Articolul 23

1. Pentru copiii cu dezabilități fizice și mentale trebuie să se asigure o viață împlinită și decență, în condiții care să le garanteze demnitatea, să le favorizeze autonomia și să le faciliteze participarea activă la viața comunității.
2. Statele părți recunosc dreptul acestor copii de a beneficia de îngrijiri speciale și asigura, în măsura resurselor disponibile, la cerere, un ajutor adaptat situației copilului și situației părinților.
3. Ajutorul acordat va fi gratuit ori de câte ori acest lucru este posibil, și va fi destinat asigurării unei integrări sociale depline a copiilor.

Articolul 24

1. Statele părți recunosc dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă și de a beneficia de serviciile medicale și de recuperare.
2. Statele părți vor lua măsurile corespunzătoare pentru:
 - a) reducerea mortalității infantile și a celei în rândul copiilor;
 - b) asigurarea asistenței medicale și a măsurilor de ocrotire a sănătății pentru toți copiii;

- c) combaterea maladiilor și a malnutriției;
- d) asigurarea ocrotirii sănătății mamelor în perioada pre- și postnatală;
- f) crearea serviciilor de medicina preventivă, de îndrumare a părinților și de planificare familială.

Articolul 25

Statele părți recunosc dreptul copilului care a fost plasat de către autoritatea competentă pentru a primi îngrijiri, la protejarea sau tratarea afecțiunilor sale fizice ori mentale, dreptul la verificarea periodică a tratamentului respectiv.

Articolul 26

1. Statele părți recunosc dreptul oricărui copil de a beneficia de asistența socială, inclusiv de asigurări sociale.
2. La acordarea indemnizațiilor se va tine seama de resursele și situația copilului.

Articolul 27

1. Statele părți recunosc dreptul oricărui copil de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizica, mentala, spirituală, morala și socială.
2. Părinților le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura condițiile de viața necesare în vederea dezvoltării copilului.
4. Statele părți vor lua toate măsurile pentru recuperarea pensiei alimentare pentru copil de la părinții săi atât pe teritoriul statului parte, cât și în străinătate.

Articolul 28

1. Statele părți recunosc dreptul copilului la educație pe baza egalității de șanse și au obligația:
 - a) de a asigura învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți;
 - b) de a încuraja crearea diferitelor forme de învățământ secundar, atât general, cât și profesional și de a le pune la dispoziția tuturor copiilor;
 - c) de a asigura tuturor accesul la învățământul superior, în funcție de capacitatea fiecăruia;
 - d) de a pune la dispoziție copiii și de a permite accesul acestora la informarea și orientarea școlară și profesională;
 - e) de a lua măsuri pentru încurajarea frecvenței cu regularitate a școlii și pentru reducerea ratei abandonului școlar.
2. Statele părți vor asigura aplicarea măsurilor de disciplina școlară într-un mod compatibil cu demnitatea copilului ca ființa umană.

Articolul 29

1. Statele părți sunt de acord ca educația copilului trebuie să urmărească:
 - a) dezvoltarea plenară a personalității, a vocațiilor și a aptitudinilor mentale și fizice ale copilului;
 - b) cultivarea respectului pentru drepturile omului și libertățile fundamentale;
 - c) educarea copilului în spiritul respectului față de părinții săi, față de limba sa, de identitatea și valorile sale culturale, față de valorile naționale ale țării în care acesta locuiește, ale țării de origine, precum și față de civilizații diferite de a sa;
 - d) pregătirea copilului să își asume responsabilitățile vieții într-o societate liberă, într-un spirit de înțelegere, de pace, de toleranță, de egalitate între sexe și prietenie între toate popoarele și grupurile etnice, naționale și religioase și cu persoanele de origine autohtonă;
 - e) educarea copilului în spiritul respectului față de mediul natural.

Articolul 30

În statele în care există minorități etnice, religioase sau lingvistice ori persoane de origine autohtona copilul nu va fi privat de dreptul la viața culturală proprie, de dreptul de a-și declara apartenența religioasă și de a-și practica propria religie, precum și dreptul de a folosi limba proprie în comun cu alți membri ai grupului sau.

Articolul 31

1. Statele părți recunosc copilului dreptul la odihnă și la vacanță, dreptul de a practica activități recreative proprii vârstei sale, de a participa liber la viața culturală și artistică.

Articolul 32

1. Statele părți recunosc dreptul copilului de a fi protejat împotriva exploatării economice și de a nu fi constrâns la vreo muncă ce comportă vreun risc potențial sau care este susceptibilă să îi compromită educația ori să îi dăuneze sănătății sau dezvoltării sale fizice, mentale, spirituale, morale ori sociale.

2. Statele părți se obliga, în special:

- a) să fixeze o vârstă minimă sau vârste minime de angajare;
- b) să adopte o reglementare cu privire la orele și la condițiile de muncă;
- c) să prevadă pedepse corespunzătoare, pentru a asigura aplicarea întocmai a prezentului articol.

Articolul 33

Statele părți vor proteja copiii contra folosirii ilicite de stupefiante și substanțe psihotrope, și pentru a preveni folosirea copiilor în scopul producerii și al traficului ilicit de astfel de substanțe.

Articolul 34

Statele părți se angajează să protejeze copilul contra oricărei forme de exploatare sexuală și de violență sexuală. În acest scop statele vor lua toate măsurile pentru a împiedica:

- a) incitarea sau constrângerea copiilor să se dedea la activități sexuale ilegale;
- b) exploatarea copiilor în scopul prostituției sau al altor practici sexuale ilegale;
- c) exploatarea copiilor în scopul producției de spectacole sau de materiale cu caracter pornografic.

Articolul 35

Statele părți vor lua toate măsurile necesare pentru a preveni răpirea, vânzarea și traficul de copii.

Articolul 36

Statele părți vor proteja copilul contra oricărei forme de exploatare dăunătoare oricărui aspect al bunăstării sale.

Articolul 37

Statele părți vor veghea ca:

- a) nici un copil să nu fie supus la tortură, la pedepse sau la tratamente crude, inumane sau degradante. Pedepsa capitală sau închisoarea pe viață nu va fi pronunțată pentru infracțiunile comise de persoane sub vârsta de 18 ani;
- b) nici un copil să nu fie privat de libertate în mod ilegal sau arbitrar;
- c) orice copil privat de libertate să fie tratat cu omenie și cu respectul cuvenit demnității umane. Orice copil privat de libertate va fi separat de adulți, cu excepția cazurilor în care se apreciază că fiind în interesul major al copilului să nu se procedeze astfel, și va avea dreptul de a menține contactul cu familia sa prin corespondență și vizite;
- d) copiii privați de libertate să aibă dreptul de acces rapid la asistența juridică, dreptul de a

contesta legalitatea privării lor de libertate și dreptul la judecarea în procedura de urgență a cazului respectiv.

Articolul 38

1. Statele părți se angajează să respecte dreptul umanitar internațional aplicabil în caz de conflict armat și menit să garanteze protecția copilului.
2. Statele părți vor lua toate măsurile pentru ca persoanele sub vârsta de 15 ani să nu participe direct la ostilități.
3. Statele părți se vor abține de a înrola în forțele lor armate persoane care nu au împlinit vârsta de 15 ani.

Articolul 39

Statele părți vor lua toate măsurile pentru a facilita recuperarea fizică și psihologică și reintegrarea socială a copiilor, victime ale unei forme de neglijență, exploatare sau abuz, de tortură ori tratamente crude, inumane sau degradante ori victime ale unui conflict armat.

Articolul 40

1. Statele părți recunosc oricărui copil bănuțit, acuzat sau cu privire la care s-a dovedit că a comis o încălcare a legii penale dreptul la un tratament conform cu simțul demnității și al valorii personale.
2. Statele părți vor veghea, în special:
 - a) ca nici un copil să nu fie bănuțit, acuzat sau declarat vinovat de o încălcare a legii penale datorită unor acțiuni sau omisiuni care nu erau interzise de dreptul național sau internațional în momentul comiterii lor;
 - b) ca orice copil bănuțit sau acuzat de o încălcare a legii penale să aibă garantate cel puțin următoarele drepturi:
 - (i) de a fi prezumat nevinovat până la stabilirea vinovăției sale conform legii;
 - (ii) de a fi informat în cel mai scurt termen și direct despre acuzațiile care i se aduc;
 - (iii) dreptul la examinarea, fără întârziere, a cauzei sale de către o instanța judiciară competentă, independentă și imparțială, în prezența celor care îi asigură asistența juridică sau în prezența părinților săi;
 - (iv) de a nu fi constrâns să depună mărturie sau să mărturisească că este vinovat;
 - (v) dacă se dovedește ca a încălcat legea penală, dreptul de a recurge la o cale de atac;
 - (vi) dreptul de a fi asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege limba utilizată;
 - (vii) dreptul la respectarea deplină a vieții sale private, în toate fazele procedurii.
3. Statele părți se vor strădui să înființeze autorități și instituții, special concepute pentru copiii bănuțiți, acuzați sau găsiți vinovați de încălcarea legii penale și, în special:
 - a) să stabilească o vârstă minimă sub care copiii să fie prezumați ca neavând capacitatea de a încălca legea penală;
 - b) să ia măsuri de soluționare a cazurilor acestor copii, fără a recurge la procedura judiciară.

Articolul 41

Nici o dispoziție din prezenta convenție nu aduce atingere prevederilor mai favorabile pentru realizarea acestor drepturi ale copilului care pot figura:

- a) în legislația unui stat parte; sau
- b) în dreptul internațional în vigoare pentru statul respectiv.

COPIII ÎN SITUAȚIE DE RISC

(Din Legea nr. 140 din 14-06-2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți)²

Identificarea copiilor aflați în situație de risc

Autoritatea tutelară locală este obligată să se autosesizeze și/sau să asigure recepționarea și înregistrarea sesizărilor cu privire la copiii aflați în următoarele situații:

- a) copiii sunt supuși violenței;
- b) copiii sunt neglijați;
- c) copiii practică vagabondajul, cerșitul, prostituția;
- d) copiii sunt lipsiți de îngrijire și supraveghere din partea părinților din cauza absenței acestora de la domiciliu din motive necunoscute;
- e) părinții copiilor au decedat;
- f) copiii trăiesc în stradă, au fugit ori au fost alungați de acasă;
- g) părinții copiilor refuză să-și exercite obligațiile părintești privind creșterea și îngrijirea copilului;
- h) copiii au fost abandonați de părinți;
- i) în privința unuia dintre părinții copilului este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă);
- j) copiii sunt victime ale infracțiunilor, dacă se află în una sau mai multe situații indicate la lit. a)–i).

Copil separat de părinți: *copil lipsit efectiv de grija părinților/unicului părinte în situații determinate de aflarea motivată a acestora în altă localitate din țară sau de peste hotare pentru o perioadă mai mare de 2 luni consecutive; copil luat de la părinți din cauza unui pericol iminent pentru viața sau sănătatea acestuia; copil căruia i s-a stabilit statut de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească.*

Pericol iminent – circumstanțe care indică în mod cert asupra existenței situației de risc, inclusiv asupra prezenței elementelor constitutive ale unei infracțiuni contra vieții și/sau sănătății copilului sau asupra riscului apariției acestora în perioada imediat următoare, care au sau pot avea impact grav asupra integrității fizice și/sau psihice a copilului.

Copiii rămași temporar fără ocrotire părintească:

- a) ai căror părinți lipsesc o perioadă mai mare de 30 de zile din cauza aflării la tratament în condiții de staționar în instituții medicale, fapt confirmat de certificatul medical eliberat de instituția medicală corespunzătoare;
- b) ai căror părinți nu au posibilitatea să-și îndeplinească obligațiile de creștere și educare a copiilor din cauza unor probleme grave de sănătate, fiind imobilizați la pat, sau din cauza unei dizabilități severe, fapt confirmat de certificatul consiliului de expertiză medicală a vitalității sau de certificatul medical eliberat de instituția medicală care supraveghează pacientul;
- c) ai căror părinți se află în arest, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței de judecată;
- d) luați de la părinți fără ca aceștia să fie decăzuți din drepturile părintești, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței de judecată;
- e) ai căror părinți lipsesc, fiind anunțați în căutare de către organele de drept pentru comiterea

de infracțiuni, fapt confirmat printr-un act eliberat de organul de poliție;

f) ai căror părinți au fost pedepsiți cu privațiune de libertate, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței de judecată;

g) ale căror date de identitate nu sunt cunoscute;

h) în privința părinților cărora se află în derulare procese judiciare privind decăderea din drepturile părintești, privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sau privind declararea lor ca fiind dispăruți fără urmă sau decedați.

Copiii rămași fără ocrotire părintească – cei ai căror părinți:

a) sunt decedați, fapt confirmat printr-un certificat de deces;

b) au fost decăzuți din drepturile părintești, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței de judecată;

c) sunt supuși unei măsuri de ocrotire judiciară, fapt confirmat prin hotărâre a instanței de judecată;

d) au fost declarați dispăruți fără urmă, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței de judecată;

e) au fost declarați decedați, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței de judecată;

f) i-au abandonat, fapt confirmat printr-o hotărâre a instanței de judecată.

(2) Statutul de copil rămas fără ocrotire părintească se retrage în cazurile:

a) anulării hotărârii instanței de judecată privind decăderea din drepturile părintești a părinților copilului;

b) restabilirii în drepturile părintești a mamei/tatălui copilului;

c) adopției copilului, încuviințată printr-o hotărâre a instanței de judecată;

d) recunoașterii sau stabilirii paternității, conform prevederilor art. 47 alin. (5) și (6) și art. 48 din Codul familiei;

e) expirării sau revocării măsurii de ocrotire judiciară instituite în privința mamei/tatălui copilului;

f) pronunțării hotărârii instanței de judecată privind declararea capacității de exercițiu depline a mamei/tatălui copilului;

g) anulării hotărârii instanței de judecată privind declararea mamei/tatălui copilului ca fiind dispărută/dispărut fără urmă;

h) anulării hotărârii instanței de judecată privind declararea mamei/tatălui copilului ca fiind decedată/decedat;

i) atingerii de către copil a vârstei la care are capacitatea deplină de exercițiu.

Evidența copiilor separați de părinți se ține de către:

a) autoritatea tutelară locală care a dispus plasamentul de urgență al copilului sau cea de la domiciliul custodelui;

b) autoritatea tutelară teritorială care a emis dispoziția de plasament planificat;

c) autoritatea centrală pentru protecția copilului, pe baza datelor prezentate de autoritățile tutelare teritoriale.

Din Ghidul de Stil cu norme etice pentru jurnaliști³

Cum numim copiii?

În fiecare caz, copilul este „o persoană”, „o ființă umană” și are nevoie, pentru a crește cu demnitate, de o atitudine demnă, exprimată inclusiv de mass-media, în termeni neutri. Deci, pentru a scrie despre copii, vom folosi cuvinte neutre, ce încurajează dezvoltarea și independența copiilor – „copil”, „adolescent”, „tânăr”, „elev”, nu „micuț”, nu „copilaș”, nu „pici”.

Cum nu trebuie să-i numim pe copii?

Copiii nu sunt nici „odrasle” și nici „progenituri”. Ne-ar plăcea, oare, să se vorbească în acești termeni despre copiii noștri? Copiii nu sunt nici „îngerăși” și nici „împielțiți”. Prin urmare, nu trebuie să tratăm copiii și tinerii – în cuvinte și atitudini – „ca pe niște porțelanuri, dar nici ca pe arici”. Copiii nu sunt „minori”. În limbajul curent, acest cuvânt are o conotație negativă: numaidecât unei minore i s-a întâmplat ceva rău sau un minor a comis un delict. Simpla menționare a comisiilor pentru minori sau a inspectoratelor pentru minori creează deja un context negativ și o atitudine negativă. Astfel, chiar dacă terminologia juridică face referiri, de exemplu, la „persoane minore” sau la „legislația privind munca minorilor”, vom alege să le spunem acestor persoane „copii” și să evităm cuvântul „minor”. Copiii nu sunt așa cum îi descriu diminutivele.

Acestea diminuează statutul copilului ca persoană. O „fetiță micuță”, îmbrăcată în „hăinuțe”, „cu ochișorii mereu triști”, care „locuiește, sărmănică, în niște condiții dezastruoase” și este o „făptură nevinovată și greu încercată de suferință”, are nevoie, la vârsta ei de 14 ani, nu de mila cititorilor, a celor din jur, ci de înțelegere, de sprijin și de intervenția serviciilor sociale. Jurnalismul nu trebuie să trezească milă, ci acțiune. Nu vom spune că s-a creat o situație dramatică ori că acest lucru este fantastic sau extraordinar. Vom arăta asta. Iar dramatismul situației și faptul că ceva este fantastic ori extraordinar pot fi povestite în ansamblu, prin descrierea unui detaliu.

Copiii în prim-plan

Un jurnalism care transformă evenimentele vieții locale cotidiene în știri sau relatări, ușor de citit și captivante, va reuși să îmbine nevoia de a plasa copiii în prim-plan și obligativitatea de a nu publica articole și fotografii care riscă să-l plaseze pe copil, pe frații și surorile lui sau prietenii lui în situații de risc, chiar dacă este schimbată ori nu este folosită identitatea acestora. Denumirea proiectelor, numele complete ale instituțiilor, funcțiile oficiale ale persoanelor, evoluția situației etc. – toate aceste elemente necesare pentru a contura un subiect multidimensional le vom menționa după primul alineat. În contextele ce vizează copiii, vom folosi cu moderație abrevierile, statisticile etc., astfel pentru CNSPSRGMPE, de exemplu, vom alege un loc potrivit pentru descifrarea Centrul Național Științifico-Practic de Sănătate a Reproducerii, Genetică Medicală și Planificare Familială, fără să eclipsăm protagoniștii. Altfel spus, vom plasa copiii în centru, în prim-plan, într-o perspectivă demnă, iar celelalte – în plan secund.

Atitudinea potrivită: „cuvintele atrag realitatea”

Mass-media, oficialitățile, cetățenii – oricare ar fi statutul lor – nu au voie să pună etichete și să restrângă orizonturile pentru copii. Titlul „Copiii plasați în instituțiile rezidențiale nu au viitor” și atitudinile exprimate prin afirmațiile „copiii noștri sunt încă fricoși, închiși în sine, nu vor să comunice” sunt dovezi ale unui tratament de marginalizare și excludere, aplicat de maturi. Dacă spu-

3 https://www.consiliuldepresa.md/upload/ghid_final.pdf

nem că „nu au viitor”, ei chiar nu vor avea. Vom reține: cuvintele atrag realitatea, o materializează. Totodată, copiii nu au ales să fie „fricoși, închiși în sine”, așa i-au făcut adulții, poate, inclusiv, cei care afirmă că sunt astfel. Atitudinea potrivită în presă față de copii, mai ales față de copiii aflați în situații de risc, trebuie să fie, așadar, una care deschide uși, care oferă perspective, nu una care stinge lumina. Vom relata faptele, dar nu vom insista doar pe cele negative. Vom vorbi și despre speranțe, posibilități, succese.

Și perspectiva umană poate fi senzațională

Bunele practici ale jurnalismului modern îmbină perspectiva umană cu un „senzaționalism” nou, căruia i se adaugă o formă și un conținut, obținute după ce „săpăm mai adânc și țintim mai departe”. Este mai senzațional faptul că „o tânără din Lăpușna a formulat, în Scoția, recomandări pentru liderii lumii” decât că la Iurceni „un tânăr este omorât de propria țigară”. Este mai demn de atenția publicului că „o resursă de comunicare între copiii și părinții afectați de migrație, elaborată în Moldova, este tradusă și utilizată în Franța” decât că „un adolescent din Anenii Noi ajunge la spital, călcat pe mână de roata unui automobil”... Clișeul „Cu cât știrile sângerează mai mult, cu atât se vând mai bine” exprimă succint o fixație a unor mass-media pe tragedii personale, pierderi, accidente, crime sau acte de violență. O întrebare mai veche a unui profesionist media ne ajută să tragem linia dintre ceea ce poate fi publicat și difuzat în cazul unor fapte de violență și ceea ce nu poate fi prezentat public: „Ți-ar plăcea ca aceste texte și imagini să fie văzute de copiii tăi în ziar sau la televizor atunci când luați împreună micul dejun înainte de școală?”. Întrun subiect de presă axat, spre exemplu, pe problema violenței împotriva copiilor sunt doi eroi centrali – copilul care este supus violenței și copilul care poate citi sau privi aceste relatări. Aici vom urma practicile bune, care sugerează jurnaliștilor realizarea materialelor astfel încât acestea să nu dăuneze nici unora, nici celorlalți. Altfel spus, profesionalism înseamnă etică și responsabilitate. Unii directori de televiziuni din Europa au recunoscut că le-au interzis propriilor copii să privească știrile pe care le produc. Așadar, vom publica știri despre copii, care sunt demne de noi și demne de atenția publicului.

O abordare inedită a drepturilor copilului: perspectivă locală și regională

Mediile locale și regionale pot oferi o abordare unică, dintr-o perspectivă personalizată, a subiectelor despre copii. Mai întâi, pentru că tot ce i se întâmplă sau nu i se întâmplă unui copil are loc în comunitate, iar mediile locale și regionale sunt cel mai aproape de aceste succese, dificultăți sau situații dramatice. Fiecare al cincilea locuitor al Moldovei este un copil, astfel, o pagină din cinci cu relatări pentru sau despre copii este tocmai proporția potrivită a spațiului afectat copiilor în ziar sau revistă. Iată o listă scurtă cu subiecte vizând situația copiilor din R. Moldova, care ne ajută să oferim mai mult spațiu copiilor:

- Copiii și familia: „singur acasă”
- Copiii și munca
- Copiii și educația
- Copiii cu nevoi speciale
- Sănătatea și bunăstarea copiilor
- Copiii din instituțiile rezidențiale
- Violența împotriva copiilor
- Copiii în conflict cu legea

Responsabilitățile guvernului, autorităților locale și ale adulților pentru situația copiilor etc.

Copiii și cifrele

Într-un subiect consacrat consumului de droguri într-o capitală europeană, reporterul cita cifra înregistrată oficial a numărului de utilizatori de droguri: 30.000 de persoane. Și adăuga: „Asta-i ca și cum la meciul de ieri seară dintre liderii campionatului, toți spectatorii din tribune ar fi fost consumatori de droguri”. Să găsim asemenea „imagini” pentru puținele cifre, pe care le vom integra în text. Acum câțiva ani, în Republica Moldova, cele 75 de publicații școlare existente aveau un număr total de 44.941 de cititori – era ca și cum fiecare locuitor al raionului Dondușeni, inclusiv noul-născuții, ar citi presa școlară. Pentru a fi relevante, cifrele au nevoie de context. 4,5 este mult sau puțin? Să-i întrebăm pe adolescenții în conflict cu legea, pentru că durata medie a timpului petrecut de ei în pre-detenție a fost de 4,5 luni în anul 2008. Vom crea, prin urmare, un context pentru cifrele-cheie din știre sau relatare.

Un bun reporter este, deopotrivă, curios și sceptic. Cifrele trebuie tratate și ele cu rezerve. Eroul unui film mai vechi afirma chiar în primele imagini: „Dacă nu ar exista statistica, nu am ști cât de bine trăim”. Exprimarea cifrelor trebuie unificată, ca să putem compara mai ușor cele 45,5 procente dintre copiii de până la 6 luni din Moldova care în 2005 erau alăptați în exclusivitate la sân, cu aproape fiecare al doilea, anul următor. În același timp, folosirea cifrelor comparative nu este suficientă pentru un subiect reușit. Un jurnalist profesionist explică semnificația acestora și le transformă în istorii umane. „În ultimii ani Moldova a pierdut câte un sat la doua luni”. “În Moldova ar fi un raion de bolnavi mintal”. Ce istorii extraordinare se află în spatele acestor titluri cu cifre! În ultimii zece ani, populația Moldovei a scăzut în medie cu 8000 de persoane anual, ceea ce constituie echivalentul a șase sate cu 1,3 mii locuitori fiecare. Iar numărul persoanelor cu tulburări mintale și de comportament din Republica Moldova este egal cu numărul de locuitori al unui raion relativ mic, cum ar fi Ialoveni.

Menționarea și prezentarea naționalității, statutului etc.

Vom menționa naționalitatea, statutul de persoană cu dizabilități (nu de invalid, de șchiop, orb, surd – pentru toate acestea există echivalente ce indică deficiențe motorii, de văz, de auz) sau de persoană afectată de HIV/ SIDA, doar dacă acestea sunt relevante pentru textul articolului sau relatării. De multe ori nu sunt. Dacă un copil cu dificultăți de vorbire participă, la Chișinău, la Primul Festival artistic al copiilor cu dizabilități, și scopul declarat al festivalului este „de a descoperi și promova abilitățile creative” ale acestor copii, menționarea dizabilității este relevantă. Nu însă și atunci când copilul participă la o campanie de colectare de fonduri pentru o cauză ce nu are vreo relație cu dizabilitățile sale. Articolul nostru poate fi despre personalitatea copilului, despre ceea ce a reușit, nu despre ceea ce nu poate să facă. Iar atunci când îl interviuăm pe acest copil, nu ne vom comporta de parcă dizabilitatea se poate transmite ca o maladie. De asemenea, în cazul copiilor bolnavi, răniți sau cu dizabilități, vom evita difuzarea imaginilor care, prin caracterul lor senzațional, exploatează persoana. Jurnalismul este mai degrabă o chestiune de protecție, decât de exploatare.

Principii directe privind reportajele despre copii

Nu vom accentua stigmatizarea copilului; în calitatea noastră de jurnaliști și de oameni, vom evita să etichetăm copiii și să descriem maniera în care au fost expuși represiunilor, inclusiv violențelor fizice și psihice sau discriminării, ori excluderii din comunitățile lor. Vom descrie întotdeauna contextul exact al articolului sau imaginii ce implică un copil. Vom schimba întotdeauna numele, ne vom asigura că astfel nu transferăm situația asupra unui alt copil ce poartă numele schimbat și nu vom dezvălui vizual identitatea copiilor care apar în următoarele situații:

- copii victime ale abuzului sau exploatării sexuale
- copii autori ai abuzului sexual sau actului de violență fizică

- copii persoane infectate cu HIV, persoane care trăiesc cu SIDA sau copii care au decedat de boli asociate SIDA, chiar dacă copilul, părintele sau îngrijitorul au autorizat aceasta de o manieră informată y persoane acuzate sau culpabile de crimă. În anumite situații, atunci când un copil riscă să devină victimă a represiunilor, vom omite numele, nu vom dezvălui vizual identitatea copilului și vom sonoriza afirmațiile lui cu vocea altui copil.

Experiențe personale, de interes public

O experiență personală, trăită de autori sau de oamenii apropiați, în spitale, în grădinițe, în școli ori în contactele cu autoritățile, merită să ajungă pe paginile ziarelor sau în relatările radio și tv. Cu condiția ca aceasta să fie bazată pe dovezi și mărturii, să facă parte dintr-un fenomen, dintr-o practică comună a mai multor persoane și să fie de interes public, nu să urmărească o răzbunare individuală.

Asociația Presei Independente din Republica Moldova (API) este o organizație necomercială (asociație obștească) care promovează și oferă asistență pentru dezvoltarea durabilă a organizațiilor media și a jurnaliștilor independenți la nivel național și regional, prin consolidarea capacității profesionale, creșterea rezilienței și îmbunătățirea politicilor publice în domeniul mass-media. **Noi promovăm democrația, libertatea presei, drepturile omului și o societate deschisă.**

Asociația Presei Independente (API)

MD-2012, Republica Moldova,
mun. Chișinău, str. București 41/5,
+373 22 220996; 210602
api@api.md
www.api.md

 www.API.md

 [api.md](https://www.instagram.com/api.md)

 [API Moldova](https://www.youtube.com/API Moldova)

